

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

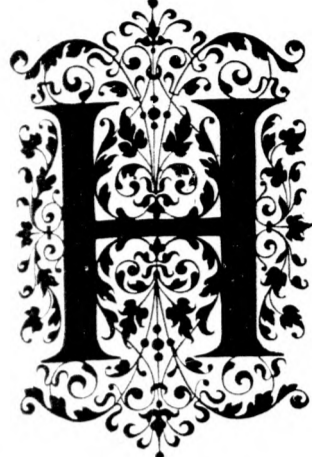
egy 1 hasáboz petit sor 10 kr., többzetűri hirdetésnél olcsóbb. Nyitlter sora 25 kr. Belyegdij minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések Bittermann Nándor nyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el. Kéziratok nem káldtnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Fiatal embereink.

aza érkezett az egyetemi ifjuság. Isten hozta közénk a legközelebbi jövő sok és nagy munkájának hivatott oszlopjelöltjeit.

Nem a jelenre vonatkozólag szólnak most róluk, hanem a multba visszatekintőleg. Az se kizárólag őket illeti, hanem inkább mindazokat, akik fiatal ember-

cimen szoktak a köztudatban emlegettetni. Nálunk ilyen, részint a sok és sokféle hivatal személyzetéből, részint a helyben lakó egyetemi ifjuság köréből, szám szerint volna bőven. De ezen számbeli arányt meg sem közelíti az az élénkség, melyet tőlük és általuk a családok társadalmi életé megkiván, hogy változatosnak és nemesen kellemesnek legyen nevezhető.

Nálunk alig van valami kis szalónvilág. Nem kell fővárosi értelemben venni a szót s csak annyit tessék alatta érteni, amennyi Zomborban megvalósulhatna, de nem valósul meg. A mi fiatal embereink, úgy látszik, nem érzik szükségét a nőekkel való társalgásnak.

Es ez jó jelnek épen nem mondható.

Ismeretes, hogy az emberi szellemre lassankint rátapad zamata azon körnek, melyben előszeretettel forog. Az meg sokszorosan beigazolt tény, hogy valódi társadalmi műveltséget, nőekkel, kivált velünk nem egészen bizalmas lábon álló nőekkel folytatott huzamos érintkezés nélkül, elmulasztani csaknem lehetetlen. A társas érintkezés ugyszólván lépten nyomon konvencionális formákhoz van kötve, melyekben az előhaladott viszonyokhoz képest ügyetlennek lenni komikus, azokat ignorálni — műveletlenség.

Es dacára annak, hogy ezt minden intelligens fiatal ember tudja, érzi és érti: még sem látni városunk értelmes családjai s fiatal emberei között azt a közlékeny, összejáró viszonyt, mely egyfelől a fiatal keblek elanyagiasodása, elpetyhüdése, másfelől a jobban szobához nyűgözött hajadon leányok szórakozása és mulattatása érdekében kölcsönösen kívánatos volna.

Helytelen volna ugyan preskribálni: kinek ki tetszzék, ki kivel érezze magát jól; ki hova járjon. Hanem az tény, hogy a ki senkivel se érzi jól magát, az mizanthrop vagy mizogin, de nem egészséges kedélyű.

Aki ezt a kevéssé kiszinezett városi környetet, társadalmi pangásunk kórházában, a parkban tanulmányozni akarja: bőséges alkalma nyílik neki minden estefelé. Láthatja, hogy a fiatal emberek 3—10 tagú csoportokban együtt sétálnak, a deli szép kisasszonyok meg kettes-háromosan vagy dúdolgatnak valamit, ami ott hon a zongoránál fülükben maradt, vagy tépdesik az akácfá leveleket s találgatják egymás gondolatát. Arra minél kevesebb lesz a példa, hogy fiatal emberek és hölgyek vegyest sétálnak s kölcsönösen művelő, pallérozó módon szórakoztatják egymást.

Fiatal urak! Önök a jövő, jogaival és terheivel együtt. Ha önök majd szintén apák, családok lesznek és még mindig így lesznek társadalmi állapotaink, bizonyára el fogják azt önök itélni s annak ideális színvonalig emelkedését sürgetendik. De joggal semmit nem lehet majd követelni, amit az ember annak idején maga nem teljesített. A hölgyek mulattatása mindent ha a fiatal emberek édes terhei és jogai közé tartozott. Rója le ezen kötelességét mindegyikünk annyira, mennyire azzal jó öntudata szerint tartozik.

10521. sz. alisp. 1883.

Bács-Bodrogh t. e. vármegyék alispánjától.

Meghívó.

Bács-Bodrogh megye törvényhatósági bizottsága f. é. június hó 26-ik napján reggeli 9 órakor és a szükséghez képest a következő na-

pokon a megyei palota nagytermében II. évnegyedes rendes közgyűlést tartandja, melyhez a törvényhatósági bizottságy tagjait van szerencsém tisztelettel meghívni.

Ezen közgyűlés tárgyai:

1) A megye közállapotáról szóló alispáni jelentés.
2) A magas kir. belügyminiszteriumnak az 1883. évi XV. t. c. értelmében alkotott szabályrendelet némely intézkedéseinek módosítása tekintetéből keletkezett leirata.

3) A m. kir. belügyminiszteriumnak a koresmai hiteltre vonatkozó szabályrendelet jóváhagyása iránt.

4) A földmívelés-, ipar és kereskedelmi ministeriumnak 19273., 19461 és 19531. sz. alatti intézményei — a bácsi járás gazdasági tudósítói állás és az I. kö-zép és II-ik felső járásokban még egy-egy gazdasági tudósítói állás — betöltése iránt.

5) Sáros megye közönségének átirata, a szolgabíroságoknak fogházhelyiséggel való ellátása és az élelmezésről gondoskodni nem képes egyének elzáratásából keletkezett költség fedezése okából az 1878-ik évi V. t. c. 27. §-nak módosítása végett a képviselőházhoz intézett felirat pártolása.

6) Heves megye közönségének átirata, a bukovi-nai és moldva-oláhországi magyar testvéreinknek, álami birtokokra leendő hazatelepítése iránt a képviselőházhoz intézett felirat pártfogolása.

7) Torda-Aranyos megye közönségének átirata, a magyar büntető törvény életbe lépte előtt a közigazgatási hatóságok által intézett kihágási esetekben a bíróságok hatásköréből leendő visszavétele iránt a m. kir. belügyminiszteriumhoz intézett felterjesztés pártolása.

8) Torontál megye közönségének átirata, a csángó magyarok iránt a képviselőházhoz intézett feliratának pártolása tárgyában.

9) A megyei közigazgatási bizottságnak folyó é. április 11-én tartott üléséből elmaradt tagoknak bejelentése.

10) Majláth György özvegyének válasza, a néhai férje elhunyt alkalmából a megye közönsége részéről hozzá intézett részvétlratra.

11) A megyei alispánnak jelentése a megyebeli községek szegényalapjainak 1882-ik évi állásáról.

12) Ugyanannak előterjesztése a Vajsza székhelyvel rendszeresített körorvosi állomással egybekötött javadalmasz felemelése tárgyában.

13) A tiszai koronai községek bizottságának határozata, a területi közös vagyon felosztása és a bizottság felosztása iránt, ugy szintén Túrta és Martonos községeknek ezen határozat ellen benyújtott felelbezzése.

14) A 4-ik honvéd haszázred parancsnokságának átirata az ősi gyakorlatok tartására szükséges állomáshelyek kijelölése iránt.

15) Martonos községének 4 hold 1300 ölnyi föld megvétele tárgyában kötött adásvevési szerződése.

16) Prigl-Szt.-Iván községének védtöltés területének megvétele tárgyában hozott határozata.

17) Szóna községének egy halottkemi állás rendszeresítése tárgyában hozott határozata.

18) Nemes-Militics község határozata a községi jegyző fizetésének felemelése tárgyában.

19) Tésity Sándor zentai lakos fellebbezése Zenta városának azon intézkedése ellen, melynél fogva a városi legtöbb adótfizető bizottsági tagok névjegyzékéből kihagyatott.

20) Bács-Földvár község határozata a tilos legeltetés mikénti bírságolása tárgyában.

21) Radatovics József és érdektársai földvári lakosok fellebbezése Földvár községének az ottani tanítók fizetése tárgyában hozott határozata ellen.

22) Mandács György és érdektársai bács-ujfalusi lakosoknak az ott helyben megejtett jegyzőválasztás ellen benyújtott fellebbezése.

23) Wolf Adolf és érdektársai moholyi lakosoknak fellebbezése a községi képviselő testületnek a legelő felosztási-per vitelével megbízott védő ügyvéd megválasztása tárgyában hozott határozata ellen.

24) Gajdobra község határozata a községi orvos fizetésének felemelése tárgyában.

25) Obrovác, Bulkesz, Cséb, Uj-, Német- és Ó-Palánka, Gajdobra, Bukin, Begecs és Glozsán községeknek az ottani felelős örökkel kötött szerződése.

26) Petrovác Ferenc adai lakos fellebbezése Ada község képviselő testületének a községi adótsízt által eddig élvezett 100 frtnyi évi jutalomdíjnak a községi adópnztárnok részére leendő folyóvá tétele tárgyában hozott határozata ellen.

27) Hegyes községének az ottani felelős örökkel kötött szerződése.

28) Mosorin községének földeladás tárgyában hozott határozata.

29) Gara községének egy községi kórház emelése tárgyában határozata.

30) Filipova község határozata a község tulajdonát képező u. n. gödrök eladása tárgyában.

31) Földvár község határozata a községi ingatlan vagyon elidegenítése tárgyában.

32) Dautova község határozata a dunai védtöltési szakadás helyreállítása tárgyában.

33) Zvekits Uros és társainak a közmunkavált-

ságdíjnak vagyonarány szerinti kivétele iránt beadott kérvénye.

34) Katymár községének kérvénye, beszedhetlenné vált 147 frt 40 krnyi közmunkaváltás díjak leírásba hozatala iránt.

35) Gardinovec község kérvénye, be nem szedhető 143 frt 57 krnyi közmunkaváltás díjak leírásba hozatala iránt.

36) Mélykút községének, be nem szedhető 9 frt 84 $\frac{1}{2}$ krnyi, megyei székház építési járulékok leírásba hozatala iránti kérvénye.

37) Véleményes jelentéssel előterjesztendő következő közpénztári és egyéb alapokról szóló számadások és költségvetések u. m.: Kunbaja községének 1881. évi közpénztári. — Gajdobra k. 1881. évi közpénztári. — Bogyán k. 1881. évi közpénztári. — Doroszló k. 1881. évi közpénztári. — Vaiszka k. 1881. évi közpénztári. — Csávoly k. 1882. évi közpénztári. — Dautova k. 1882. évi közpénztári. — Hódságh k. 1881. évi közpénztári. — Petrovoszelló k. 1881. évi közpénztári. — Csonopla k. 1881. évi közpénztári. — Gákova k. 1882. évi közpénztári. — Keresztur k. 1882. évi közpénztári. — Kernyaja k. 1882. évi közpénztári. — Petrovác k. 1882. évi közpénztári. — Jankovác k. 1881. évi közpénztári. — Bulkesz k. 1882. évi ipar-alapítványi. — Pacsér k. 1874., 1875. évi fogyasztási adói. — Német-Palánka k. 1882. évi kórházi, szegény alap, mérték hitelesítési, 1883. évi mérték hitelesítési költségvetés. — Ó-Sztapár k. 1881. évi boszniai fuvar, 1882. évi közmunka váltásági — Títel k. 1882. évi szegény alap. — Goszpodince k. 1881. évi alapítványi, 1882. évi alapítványi. — Vilovo k. 1882. évi alapítványi. — Alsó-Kovil k. 1883. évi pótköltségvetése. — Gyurgyevo k. 1883. évi pótköltségvetése. — Mélykút k. 1881. évi székház alap. — Hegyes k. 1881. évi székház alap. — Csataalja k. 1881. évi székház alap. — Gara k. 1881. évi székház alap. — Gákova k. 1881. évi székház alap. — Kunbaja k. 1881. évi székház alap. — Torzsa k. 1881. évi székház alap. — Kula k. 1881. évi székház alap. — Jankovác k. 1881. évi székház alap. — Kucura k. 1881. évi székház alap. — Bikity k. 1881. évi székház alap. — Csonopla k. 1881. évi székház alap. — Almás k. 1881. évi székház alap. — Rigyica k. 1881. évi székház alap. — Ó-Becse k. 1881. évi székház alap. — Járek k. 1881. évi székház alap. — Bresztovác k. 1881. évi székház alap. — Glozsán k. 1881. évi székház alap. — Uj-Sóóvé k. 1881. évi székház alap. — Novoszelló k. 1881. évi székház alap. — Rém k. 1881. évi székház alap. — Bukin k. 1881. évi székház alap. — Ns.-Militics k. 1881. évi székház alap. — Filipova k. 1881. évi székház alap. — Bogyán k. 1881. évi székház alap. — Vaiszka k. 1881. évi székház alap. — Dautova k. 1881. évi székház alap. — Apatin k. 1881. évi székház alap. — Feketehegy k. 1881. évi székház alap. — Szeghegy k. 1881. évi székház alap. — Uj-Verbász k. 1881. évi székház alap. — Cséb k. 1881. évi székház alap. — Petrovác k. 1881. évi székház alap. — Béregh k. 1881. évi székház alap. — Piros k. 1881. évi székház alap. — Bács k. 1881. évi székház alap. — Bogojeva k. 1881. évi székház alap. — Pivnica k. 1881. évi székház alap. — Bulkesz k. 1881. évi székház alap. — Kiskér k. 1881. évi székház alap. — Uj-Palánka k. 1881. évi székház alap. — Madaras k. 1881. évi székház alap. — Kolluth k. 1881. évi székház alap. — Baracska k. 1881. évi székház alap. — Német-Palánka k. 1881. évi székház alap. — Uj-Futtak k. 1881. évi székház alap. — Topolya k. 1881. évi székház alap. — Csantavér k. 1881. évi székház alap. — Bajmok k. 1881. évi székház alap. — Gajdobra k. 1881. évi székház alap. — Temerin k. 1881. évi székház alap. — Ó-Morovica k. 1881. évi székház alap. — Bajsa k. 1881. évi székház alap. — Lality k. 1881. évi székház alap. — Doroszló k. 1881. évi székház alap. — Ó Kér k. 1881. évi székház alap. — Ó-Verbász k. 1881. évi székház alap. — Hódságh k. 1881. évi székház alap. — Pacsér k. 1881. évi székház alap. — Prigl-Szt.-Iván k. 1881. évi székház alap. — Bezdán k. 1881. évi székház alap. — Petrovoszelló k. 1881. évi székház alap. — Sztanisits k. 1881. évi székház alap. — Csurogh k. 1881. évi székház alap. — Desp.-Szt.-Iván k. 1881. évi székház alap. — Ó-Palánka k. 1881. évi székház alap. — Vilovo k. 1881. évi székház alap. — Kovil-Szt.-Iván k. 1881. évi székház alap. — Ó-Sztapár k. 1881. évi székház alap. — Goszpodince k. 1881. évi székház alap. — Turia k. 1881. évi székház alap. — Déronya k. 1881. évi székház alap. — Lok k. 1881. évi székház alap. — Gardinovec k. 1881. évi székház alap. — Ó-Szivac k. 1881. évi székház alap. — Begecs k. 1881. évi székház alap. — Felső-Kovil k. 1881. évi székház alap. — Káty k. 1881. évi székház alap. — Zsablya k. 1881. évi székház alap. — Ó-Futtak k. 1881. évi székház alap. — Tovarisova k. 1881. évi székház alap számadásai.

Kelt Zomborban, 1883-ik évi június hó 14-én.

Schmausz Endre s. k. alispán.

Hirek.

Mihajlovits Miklós, zombori születésű m. k. kuria-bíró, a megye volt főispánja, a legfő ítélőszék alelnökévé nevezetett ki.

Sándor Béla főispán urat Ó-Becsén fényesen fogadták s számos vig társas összejövetelt rendeztek tiszteletére.

A zombori állami főgymnasiumon az évről vizsgálatok f. é. június 18-tól június 22-ig bezárólag tartanak. A magán vizsgálatok ugyan e hó 23-tól 26-ig fognak megtartatni. A szülők és a tanúgy barátai tisztelettel meghívotnak. Az igazgatóság.

Keresztzentelés. F. hó 17-én vasárnap 10 órától 1/2 1-ig örömmel hullámzott a nép. Ekkor tették fel a k. templomra az újkeresztet, fényes egyházi segédlet mellett. Fejér apát ur teljes díszben pontifikált, utána pedig a nyílt utcán ezrek által áhitattal hallgatott megátó alkalmi beszédet mondott. A kereszt szerencsésen fölérkezett 53-5 méter magas helyére s a művezető pallér onnan, mint a nap legmagasabb szónoka, rövid köszöntőket mondott a pápára, Ó felségére, a főispánra s az egyháza. A mozsarak durrogása s az ünnepek kedvező derűs nap: ropant közönséget vonzott össze. Egy füst alatt megemlítjük, hogy a ritka ünnepély alkalmából a kereszt gömbjébe a következő iratok tétettek be: Dícsértessék a Jézus Krisztus! kinek üdvözítő születése után 1883. évi június hó 17-én szenteltetett fel egész ünnepélyességgel megváltásunk e szent jelvénye föltiszt. Fejér Gyula apát és zombori plébános ur által, nt. Holeskay János, Eichhorn Ferenc, Batori János és Vojnits Dániel áldozár urak segédlete mellett. Ez idő szerint a katolikus világegyház 200 millió meghaladó híveinek legfőbb pástora: XIII-ik Leo Szentegyes Atyánk, a 259-ik Pápa. Magyarország apostoli királya: Dícsőségesen uralkodó I-ső Ferenc József Ó Felsége. A kalocsai és bácsi törvényesen egyesült egyházmegyék érseke: Fomagasságú és föltisztelendő Dr. Haynald Lajos a szent római egyháznak, az angyalokról nevezett római b. sz. Mária címével, áldozár-bibornoka. Magyarország alkotmányos kormánya: 1. Tisza Kálmán a belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök. 2. Gr. Szapáry Gyula, pénzügyminiszter. 3. Trefort Agoston, vallás- és közoktatásügyi miniszter. 4. Pauler Tivadar, igazságügyi miniszter. 5. Br. Kemény Gábor, közmunka és közlekedési miniszter. 6. Gr. Szechenyi Pál, földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter. 7. Ifj. gr. Ráday Gedeon, honvédelmi miniszter. 8. Br. Orczy Béla, Ó Felsége a király személye körüli magy. kir. miniszter. Zombor sz. kir. város főispánja: Sándor Béla Ó Meltósága (egyzersmind Bács és Bodrogh törvényesen egyesült megyék főispánja). Zombor szab. kir. város tisztikara: Hoffmann Mihály polgármester, Cziedler János főkapitány, Vukicssevic Péter tanácsnok, Falcione Nándor tanácsnok, Radulovics Szilárd tanácsnok, Zányi Lajos tanácsnok, Athanazkovicz György főjegyző, Thurszky Jenő aljegyző, Maximovics Szilárd aljegyző, dr. Csíhás Benő főügyész, Pocsay Sándor alügyész, Szilávy Ferenc levéltárnok, Gergurov Milan mérnök, dr. Pavlovics Simon főorvos, Esztergamy Károly főpénztárnok, Donoszlovics József főszámvevő, Bikár Vázul alpénztárnok, Moics Sándor alszámvevő, Gruber Vince alkapitány, dr. Wolf Kálmán II-od orvos, Heicz Kálmán I-ső ellenőr, Zsulyevics Ernő II-ik ellenőr, Bugarszky Miklós közigyám. A zombori rom. kath. egyházközség, képviselő: Elnök: Hoffmann Mihály, polgármester. Ügyész: Barth József, ügyvéd. Pénztárnok: Purmann Alajos. Jegyző: Szilávy Ferenc, városi levéltárnok. Képviselők: Cziedler János városi főkapitány, dr. Csíhás Benő városi főügyész, Donoszlovics József városi főszámvevő, Esztergamy Károly városi főpénztárnok, Falcione Nándor városi tanácsnok, Gruber Vince városi alkapitány, Pocsay Sándor városi alügyész, Thurszky Jenő városi aljegyző, dr. Wolf Kálmán városi II-od orvos, Zányi Lajos városi tanácsnok, Zsulyevics Ernő városi ellenőr, Ambrozovich Gyula okl. gyógyszerész, dr. Ambrozovich Károly ügyvéd, Aszt Nándor legfőbb itélőszéki bíró, Blumenthal János kir. telekkönyvvezető, Dalmay József ügyvéd, Fejér Gyula apát plébános, Koczár Zsigmond kir. járásbíró, Kovácsy Kálmán mérnök, Kovácsy Alajos nyug. kir. törvényszéki elnök, Lippert Ferenc ügyvéd, Molnár István ügyvéd, Millassevics János okl. gyógyszerész, Radicssevic Sándor kir. törvényszéki írodatiszt, Reitter Nándor ügyvéd, Szanernborn Károly gyógyszerész, Szechenyi József kir. törvényszéki elnök, Valter Nándor királyi törvényszéki jegyző, Virter Károly ügyvéd, Zsulyevics Demjén kir. törvényszéki bíró, Falcione Gusztáv kereskedő, Heindhofer Róbert kereskedő, Falcione Lőrinc magánzó, Franel Mór magánzó, Fratricsevic Béla magánzó, Gottlieb Márton magánzó, Markovics Mihály magánzó, Ráth Alajos magánzó, Schaffner József magánzó, Sztrilich Gyula magánzó, Tarczay Mór magánzó, Veszolovszky Péter magánzó, Wolf Sándor magánzó, Bálics Mátyas iparos, Budicssevic Gábor iparos, Banyi Károly iparos, Hameder Károly iparos, Hubert Ignác iparos, Husvéth István iparos, Odry János iparos, Stebler Lajos iparos, Fernbach Antal föld-birtokos, Michelsz Jakab földbirtokos, Rausch Antal földbirtokos, Doroticz András (Márkov) földmives, ifj. Dsinics Antal (Antunov) földmives, Dsinics Péter földmives. — A zombori rom. kath. lelkészek: Fejér Gyula apát-plébános, Holeskay János káplán, Eichhorn Ferenc káplán, Mandich András káplán, Batori János népiszkolai catecheta, Vojnits Dániel gymnasiumi catecheta. Népszámlálási adatok. Lakosok száma: 24693, a) nyelv szerint: magyar 5077, német 2672, tót 33, oláh 5, rutén 9, illír 5115, szerb 10567, egyéb hazai ajku 31, külföldi ajku 67, még nem tud beszélni 1117; b) felekezet szerint: római katolikus 12932, görög kath 21, görög keleti (szerb) 10567, ágostai 205, helvét 267, unitárius 3, zsidó 637, egyéb felekezeti 61. — Piaci árak: Buza legjobb métermázsája 10 fnt 20 kr., középszerű 8.75. Kétszeres mm. 7.30. Árpa legjobb mm. 6.30, középszerű 6.20. Zab legjobb mm. 6.20, középszerű 6.—. Kukorica (tengeri) mm. 6.—. Burgonya mm. 4.—. Liszt: szinliszt mm. 22.—, zsemlyeliszt 18.—, fehér kenyérliszt 14.—, fekete kenyérliszt 12.—. Rizs 1 kgr. bolti ár —36. Buza dara mm. 26.—. Borsó 1 kgr. bolti ár —36. Lencse 1 kgr. bolti ár —40. Bab mm. 8.50. Kéles kása mm. 16.—. Savanyukáposzta 1 kgr. —12. Széna legjobb kötött mm. 3.20, középszerű 2.70, legjobb kötetlen 3.—, középszerű 2.50. Szalma: kötött avagy ágyszalma legjobb mm. —80,

középszerű —60, takarmányszalma legjobb —80, középszerű —60, alomszalma legjobb —60, középszerű —40. Bor legmagasabb ára 1 hectoliter 16.—, legalacsonyabb 12.—. Sör legmagasabb 1 hectoliter 12.—, legalacsonyabb 11.—. Pálinka 1 liter —50. Ecet 1 liter —06. Cserfa 1 köbméter kereszttrakkással 3.50, kereszttrakkás nélkül 3.85. Tölgyfa 1 köbm. kereszttrakkással 3.—, kereszttrakkás nélkül 3.30. Fenyőfa kereszttrakkással 2.—, kereszttrakkás nélkül 2.20. Faszén 1 hectoliter 1.25. Kőszén mm. 1.20. Lámpaalaj, repceből 1 kgr. —48. Stearingyertya 1 kgr. 1.—. Faggyúgyertya öntött 1 kgr. —60. Szappan 1 kgr. —44. Lámpabél 1 méter —08. Marhahús 1 kg. —54, bányahús —60, sertéshús —54, szalonna —80, disznózsír —80, marhazsír 1.—, vöröshagyma —10, foghagyma —24, só —12, kukor —58, bors 1.12, paprika —70. Napszám: egy férfi ellátással 1.—, ellátás nélkül 1.20; egy nő ellátással —60, ellátás nélkül —80; egy gyermek ellátással —30, ellátás nélkül —50. — Eme toronytő utjait munkálatainak költsége a templom pénztárából fedeztetett. Vállalkozó építésszek voltak: Tiersl Károly ácsmeister és Zellerin Mátyas rez. és palafedő budapesti lakosok. — A keresztet feltűző ácsállér: Kripner József Budapestről.

Kiállítások. I. A „Bácsmezei kézműipar kiállítás“ vidéki rendezőit a járjelbe foglalt helyekre nézve felkértek (befejezés): Raics Miklósné (Zsabya); Jancsó Ödönne (Gyurgyevó); Mirity Sándorné (Goszpodince); Vucserics Gáborné (Csurog); Schindler Antalné (Nádaly). — II. A kiállítás költségeinek fedezésére rendezendő jótékonyok sorsjáték sorsjegyeiből elárúsítás végett átvettek: Sándor Béláné ömeltósága 3000 darabot; Berec-Csíhás Ida uráné 100-at; Buday Etelka ömegtósága 100-at; Trischler Nina urhölgy 300-at; Scultéty Irén urnő 100-at; Czirfusz Margit urhölgy 200-at; Thim Flóra urhölgy 200-at; Milassevics Margit urhölgy 200-at. A kik még e 10 kros sorsjegyekből elárúsítás végett kisebb-nagyobb mennyiséget átvenni akarnak, sziveskedjenek erről Esztergamy Borbála urnőt, négyeleti elnököt, mielőbb értesíteni. Dr. Margalits Ede, kiállítás titkár.

Egyleti dolgok. A „Bács-Bodrogh megyei történelmi társulat“ tagjaiul folytatólag jelentkeztek: Szücs Lajos és Tóth Lajos urak Zentáról. — A zombori jótékony magyar négyelet tagjai sorába a következők urnők iratták be magukat: Tarnoveczky-Békeffy Erzsébet, Stvrteczky-Szaich Augustza, Sprot-Duhon Emilia, Kiss Istvánné és Gräff Nikázné.

Beküldetett. Mindent szokott tudni es csak azt az egyet nem akarja megírni hogy van egy nyilvános nepiskola itt zomborban hol sok tandíjt fizetnek és nincs tornatanárjuk. alazatos szolgálja Kovats Mihál.

Tek. Sztrilich Mihály ügyvéd s árvaszéki ülnök ur, néhai Kocsis Lajos zombori ügyvéd végrendeletének végrehajtója, a végrendelet intezkedése folytán egy szegény, jó magyar dolgozatokat készítő helybeli gymm. tanulónak jutalmazására egy es. kir. aranyat adott át a gymnasiumi igazgatóságnak.

Ujvidékre aug. 15-ig 1000 frrtal és 15% lakbérrel fizetett adószádot keresnek.

A szabadkai egyesült ref. egyház adminisztratrává Török Lajos, dunavecsei volt káplán küldetett. **Pályázatok.** 1) A zentai 287 méteres Howe hidnak 40000 frrtal előirányzott kijavítására, (bánompénz 4000 frr); 2) a bajai hajóállomásnál 3 kőszarkantyú építésére (bánompénz 2500 frr); 3) a szenttamási városházára — mindháromra június 30-ig terjedő határidővel pályázat hirdettetik.

F. hó 23-án 9 órakor fog kiadni a helybeli se. kir. katonai élelmezési bizottságnál a f. év 2-ik felére szükséges hús és liszt stb. szállítvány.

Hétfőn virradóra a szivaci úton egy holtra vert asszonyt talált a rendőrség.

A helyben állomásozó m. kir. honvéd zászlóaljhoz Bell Odón hadnagy áthelyeztetett.

Palánkara közíg. gyakornokká Harlikovits Gyula végzett jogász nevezetett ki.

Zentan 19-én kel össze Burány Jenő földbirtokos a zsidóból katolikusá keresztelkedő Glücksthal Mariska k. a. nyal.

A helybeli főgymnasium évről vizsgálatainak sorrendje. 18-án hittani vizsgálat minden osztályban. I. osztály: 19-én földrajz, számtan, rajz; 20-án d. e. magyar, latin; II. osztály: 19-én d. e. magyar, latin; 20-án d. e. földrajz, számtan, természetrajz, rajz; III. oszt.: 19-én d. u. magyar, latin, német, 21-én d. e. földrajz, számtan, rajz; IV. oszt. 19-én d. e. történelem földrajz, 20-án d. e. magyar, latin, német, 21-én d. u. mennyiségtan, természetrajz, rajz; V. oszt. 19-én d. e. latin, görög, 20-án d. u. mennyiségtan, természetrajz, 21-én d. e. történelem, magyar, német; VI. oszt. 19-én d. u. mennyiségtan, természetrajz, 20-án d. e. történelem, magyar, német, 21-én d. e. latin, görög; VII. oszt. 19-én d. u. latin, görög, 20-án d. e. mennyiségtan, természettan, 21-én d. u. magyar, német, történelem, 22-én az összes osztályok vizsgálati testgyakorlatból, szerb, francia és angol nyelvből. — A tanúgy iránt érdeklődő szülőket és közönséget szivesen fogadják a tanári kar. Az igazgatóság.

Beküldetett. A magyar korona országainak vörös kereszt egylete július 1-én új betegápolónői tanfolyamot nyit. Pályázhat minden kifogástalan múltú nő 20-tól 40 évig. A sajtókezelő irt folyamodványok a vörös kereszt központi irodájába (Buda II. Lánchid utca 1. sz.) nyújtandók be, melyekhez szükséges: a) keresztlevél, illetőleg anyakönyvi kivonat; b) ha az illető kiskoru vagy férjezett, beleegyezése a férjnek, szülőnek vagy gyámnak; c) erkölcsi bizonyítvány, mely vidéken az illető lelkészi hivataltól, nagyobb városokban, egyszersmind az illetékes hatóság által is kiállítandó; d) hiteles bizonyítvány arról, hogy magyarul vagy németül beszélni, írni, olvasni tud s kellő feladási képességgel bír; e) hatósági bizonyítvány a folyamodó családí viszonyairól és foglalkozásáról; f) egészségi bizonyítvány.

Bachrach helybeli gyapjúkereskedőnek egy élelmes paraszt zsákszáma ugy adott el gyapjút, hogy közéje kendőkben homokot kevert. A család fenytő eljárás alá vonatott.

Panasz. A fúteákat már megint a napderekán süprük. Kérjük a rendőrséget, hogy ezt a munkát végeztesse a város szolgálival, legalább is korán reggel,

midőn a toroklő port a harmat némileg leköti s a forgalom szünetel. Hiszen lámpákat tisztítani később is ráérnek. F.

Temerinből írja a „téns ur ur,“ hogy Nagy Czipős Ferenc, a községnek 28 év óta hűséges szolgálja, f. hó 15-én általános részvét mellett temettetett el.

Csödöt nyitott Ofner Mihály petrováci kereskedő cég összes vagyonára az újvidéki kir. törvényszék. Csödbiztos: Alexich György, kir. tszéki bíró, főmeg gondnok: Vukicssevic György, újvidéki ügyvéd. A követelések bejelentésére augusztus hó 2-ika, a felszámolási tárgyalásra szeptember 4-ike, a hitelezői választmány megválasztására pedig szeptember 5-ike a kitűzött határnap. — Továbbá Kovacssevic István kulai lakos ellen, bej. jul. 23. Csödbiztos: Zsulyevics Demjén kir. törvényszéki bíró, főmeg gondnok: Reitter Nándor ügyvéd, — és Kovacssevic György kulai lakos ellen, bej. jul. 23. Csödbiztos: Zsulyevics Demjén kir. törvényszéki bíró, főmeg gondnok: Virter Károly ügyvéd.

Pályázat van hirdetve a zentai kir. adóhivatalnál betöltendő II. oszt. hivatalozgái állomásra. Határidő június 13-ától számítva nyolc hét.

A bajai hajó-állomás feletti part biztosítása végett a közlekedési miniszterium 3 kőszarkantyút épített. Ezen munkát e hó 30-án árlejtés utján vállalkozónak adják ki.

Arverés. Walter Sarolta 3197 forintba becsült ingatl. jun. hó 22-én Kucura (Kula)

Cégbejegyzések. Seidl Nándor vas- és vegyesárú kereskedő Új-Verbászon, bejel. a zombori kir. törvényszéknél máj. 10-én. — Erste Danpfmühl-Aktien-Gesellschaft Újvidék, a részvények leszállítása, bej. az újvidéki kir. törv. máj. hó 7-én. — Újvidéki takarékpénztár Kleintsek József helyett Szalay Lajos igazgatósági tanácsnok nevét bej. az újvidéki kir. törv. máj. hó 7-én. — Ó-Kérek Sparkassa Aktien-Gesellschaft Ó-Kéren keletkezett 1883. márc. 1-én, az igazgatóság névsora bej. az újvidéki kir. törvényszéknél máj. 7-én.

Stoczek Károly, a „Bácskai Ellenőr“ szerkesztőjének f. hó 13-án volt a sajtópöre ama vád alapján, melyet ellene az államügyész emelt Mukics János szabadkai polgármester rágalmozása miatt. Ez ügyben már volt tárgyalás a mult év októberben s ekkor az esküdtsek verdiktje alapján a törvényszék elítélte 2 hónapra. Stoczek perújítással élt; a törvényszék elutasította, a kuria azonban helyt adott s ennek alapján a tárgyalást megtartották. Az esküdtsek 4 szóval 8 ellen nem vétkekesnek mondotta s így a törvényszék is fölmentette. Dr. Jeszenszky Sándor kir. ügyész az ítéletben megnyugodott.

A bács-tiszavidéki rom. kath. tanító egylet nagygyűlését folyó hó 18-án tartotta Topolyán, melyet rendszerint a tanítói tanácskozmány előzött meg.

Kit interpelláljon az érdeklő megyei közönség, hogy Adán a gazdasági földmives-iskola felállításának hírt se hallja, holott az beszélgetett, hogy folyó év tavaszán okvetlen épülni fog. A község részéről nincs mit kívánni, mindent megtett, mindent megadott, amit tőle az intézet céljára elvárt a miniszterium?

Steiner Lajos, a színház gépésze, eljegyezte Frank Mariska kisasszonyt.

Bajai illetőségű Kaufmann Gusztáv házaló ügynök szédelgés miatt köröztetik.

Kikindai Aladár a zombori m. k. építészeti hivatalhoz ösztöndíjas gyakornokká nevezetett ki.

F. hó 15-én nagy részvéttel temették el Hoffender Berta asszonyt, bold. Füleky es. k. nyug. százados nejét.

A Gromon és Zrinyi utca sarkán épülő Kaufmann házban — mint egy munkás nekünk jelenti — 700 frr... Kossutha pénzt találtak. Elosztották mert mást nem tehettek vele.

Zomborba káplánná Firányi József monostor-szeghi, helyébe Kulucsesics Pál bikityi segédlelkész helyeztetett át.

A zombori keresk. bank főkönyvelőjének, Bikár Lyubomirnek neje, e hó 16-án, 21 éves korában elhunyt.

Fischer Gallus kereskedő Újvidéken fizetéseit bezüntette.

Egyházi ének. Vojnits Bella k. a. vasárnap a 8 órai misén három gyönyörű solot énekelt, ugymint: O Salutaüs és Ave Mariát Mozarttól, Agnus Dei-t Beethoventől.

Titel. Mult vasárnap a „Hermína“ kisasszony kurcherija (de hogy félre ne tessék érteni, a „Hermína“ hajó pincéjét értem), elment a Tiszába fürdeni, és ott lelte a hullámok közt a sírját.

A palánkai kir. járásbíróshoz a telekkönyvvezetői állomásra pályázat van hirdetve.

Irodalom.

„Szegedi Kalauz“ címmel. Farkas Antal kir. fő-reálszkolai tanár igen alkalmas kézikönyvet adott ki, mely alapos statisztikai ismertetést adva Szeged városáról és annak érdemlegesebb intézményeiről, a hatóságoktól kezdve a legutolsó pipere-üzletig, teljesen utbaigazít. Hirdetési jó tájékoztatásul szolgálnak a szeged-vidéki vásárló közönségnek. A magyar nyelv mellett használt német és francia címek az idegenek számára is becses utmutatóvá teszik e nagy szorgalommal szerkesztett s egy frrba kerülő munkát.

A koreszmai hitel korlátozása. Az uszatorvény a koreszmai hitel korlátozását illetőleg, tudvalevőleg külön fejezetben intézkedik. E fejezet 26. §-a a leg-szigorúbban rendel el, hogy az uszatorvény 22—27. §-ai minden községben évenként kihirdetessenek, s minden koreszmában, kávéházban, palinkamérésben és italeladással foglalkozó kereskedésben kifüggesztessenek. E célból e fejezet intézkedései az országban divó 6 nyelven fali naptár alakban jelentek meg és 30 kr-ért, kemény táblára vonva 50 kr-ért kaphatók. Fügylmeztetjük az italmérest üzőket, hogy e törvény július 1-én lép életbe, s akkor 50 frrig terjedhető bírsággal (26. §.) lesz büntetendő az, kinek helyiségében e törvény kifüggesztve nincs kapható minden könyvkereskedésben és könyvkötőnél, Budapesten pedig Tetty Nándor és társa könyvkereskedésében.

A „Gazd. Egylet“ közleményei.

O-Becse, jun. 14. Az időjárás vetéseinkre oly kedvező, hogy gazdáink — nézete szerint jó termésre várhatunk. Az általános rozsdahírekből annyi igaz, hogy a rozsdá helyenkint a buza levelét ellepte, a mi tapasztalt öreg gazdáknak nézetei szerint csak akkor tehet kárt, ha a levelekről a szárra is terjed. Mi a legjobbat reméljük. A buza gyönyörűen áll, szépen fejlődik, s most hányja fejét, csakogy több helyen megdőlt. Ha virágzásban semmi baj nem éri, kitűnő termésünk lesz. Arpa és zab szépen nőnek, a tengeri pompásan áll és meg van már kapálva; jövő héten töltögetik; a reepe aratás már kezdetét vette s várhatunk 4—5 métermázsát lánconkint.

A gabona-rozsdá.

Nem tudjuk még mily mérvben, de több vidéken tényleg fellépett a gabona rozsdá, ezen betegség, mely egy gombafaj a Puccinia által idéztetik elő és pedig Soraner szerint a rozsdát előidéző gombának 3 faja ismeretes u. m. a Puccinia graminis, a P. straminis és a P. Corda. Ezen gombák egymástól úgy spóráik alakja, valamint azoknak a gabnába való befészkelése által is különböznek, noha egyébként a kár, a melyet okoznak, teljesen egyenlő s a gazdára nézve végzetes is lehet. Az első két gombafaj előfordul úgy a búzán, mint a rozson, árpán és a zabon is, a harmadik faj igen ritkán s ilyenkor is csak a zabon fordul elő. — Mindháromnak fejlődésmenete majdnem teljesen egyenlő.

Ezen gabnabetegség fejlődése a következő: Mindenekelőtt a fiatal leveleken sárgás apró foltok jelennek meg, melyek a barnás színbe mennek át. Ezen foltokból kis fakadékok emelkednek elő; ezek arany-sárga-színű s majd gömbölyű, majd tojásdad sejtekkel vannak megtöltve, melyek egy közös myceliumból eredő ágacskaikra illeszkednek. — Ezen sejtek, ha a rozsdá tavasszal, vagy nyár elején lép fel, gömbölyűek, későbbi fellépésnél ellenben tojásdadok lesznek. Ezen sejtek a rozsdagomba spórái, melyek ha tartányuk felpattan, nagy könnyűséggel válnak le az ágacskaikról (sterig mákról) s a szél által továbbterjednek s az egészséges gabnalevelekre ülepednek. Tudományos vizsgálatok bizonyítják, miszerint ezen spórák letelepedésük után három órára nagy melegségben már csíráznak s 6—10 nap múlva a főszárat az u. n. myceliumot is megnövelik, a leveleken ismét fakadékok keletkeznek, melyek felpattanván, a spórák ismét tovább repülhetnek egészséges gabnalevelekre. A spórák ily gyors fejlődése képes csak megmagyarázni azon gyorsaságot, mellyel ezen epidemia terjed s pár hét alatt egész gabnaterületeket képes erősen inficiálni. Az első infekció rendező tavasszal szokott mutatkozni, mely aztán kedvező időjárás mellett aratásig annyira elhatárolódik, hogy a gazda sirva nézhet tavesszé. De nem is épen szükséges, hogy az infekció tavasszal lépjen fel, elég, ha az őszi vetés már ősszel inficiálva van, mert de Bary szerint a rozsdá mycelionjai, már legalább a Puccinia staminis fajtá, igen jól kitelelnak az őszi gabona leveleinek táblás sejtjeiben, hogy tavasszal folytathassák garázdálkodásaikat.

Rendesen azon helyeken, hol nyári spórák mutatkoztak, ugyanott később erősebb s áttelelésre is képes spórák az u. n. talentes; órák keletkeznek. Ezek már két két sejtből állanak, barnás színűek s világosabb színű ágacskaikon függnek, ezeket ezelőtt külön gombafajnak tartották s Pucciniának nevezték, holott az előbbiek, a nyáriak kredó nevet viseltek, holott külsőt, hogy mindkettő egy és ugyanazon gombafaj.

A téli spóráknak bizonyos nyugvási időre van mindig szükségük, mielőtt csíráznak. Ha ezen nyugvási idő, a tél elmúlt, akkor e spórák csakhamar rövid, vastag, színtelen csírtömlővé fejlődnek, melynek végei nem növekednek, melynek ágacskaik végén egy-egy tojásdad vagy vesealakú sejteske az u. n. „Sporidia“ fejlődik ki.

Ezen sporidiák könnyen leessenek s finom csírtömlővel csíráznak ki. Azon alanytól függ már most — a melyre hullanak — hogy csírtömlőjük új telefontáll (mycelium) fejlődik-e ki. A kiesirázott sporidia ugyanis fű-és gabnaleveleken nem fejlődik tovább, hanem — a mi csodálatos — egy egészen más családbeli növényre van szüksége ezen célja elérésére. Így pl. a Puccinia graminis sporidiái a sóska borbolyán (Berberis vulgaris); a P. straminis az atracél levelein (Anchusa officinalis) fejlődik tovább. Ha ily kedvező alany tehát jelen van, akkor az áralaku csírtömlő behatol annak levélszövetébe, ott myceliummá fejlődik ki s 14 nap múlva egész új gyümölcsalakat mutat, mely szintén új gombafajnak tekintett s Accidiumnak neveztetett el. De Bary kísérletei után kitűnt, hogy a borbolyán fejlődő spórák (Accidium berberidis) gabnaleveleire vetve, csakhamar sok elágazású csírtömlőket képeztek, melyek a gabna leveleibe a szájaesokon behatolván, myceliummá fejlődtek s nyáron, tehát egyes sejtekből álló spórákat fejlesztettek. Minderre csak 14 nap volt szükséges.

Ebből az következik tehát, hogy a tudósok által annyiszor visszautasított aggály, mely a gazdáknál a sóska borbolya eszerje, mint a rozsdagomba fenntartója s terjesztője iránt létezett s ma is létezik, csakugyan bir alappal s igen helyesen teszi a gazda, ha vetései körül a borbolya bokrot meg nem türi és kiirtja.

Ezen vizsgálatok eredményéből másrészt az is kitűnik, hogy a rozsdát, mely a gabnaféléken kívül még annyi más eszerjén és egyéb növényen is előfordul — kiirtani lehetetlen.

Odajutunk tehát e kérdésnél is, a hova a fillokszerakérdésnél jutottunk t. i. oly gabna fajokat kell kiválasztanunk, a melyek a rozsdagomba számára alanyul kevésbé vagy épen nem alkalmasak, szóval, a melyek ellenállóbbaknak mutatkoznak. Továbbá igyekeznünk kell jó erőben levő gabnavetést nyerni; mert az ismét tény, hogy az erősebb vegetációval bíró gabna kevésbé szenved a rozsdától, mint a gyengébb.

Érdekesnek tartjuk felemlíteni egy jeles gazdának e részben tett azon észleletét, a melynél fogva azon gabnafélék, melyek hosszabb növekedési időtartammal bírnak, jobban szenvednek a rozsdától, mint a melyek növés cyklusa rövidebb. Így tehát az őszi rozs és buza jobban szenvednek a rozsdától — a mint tényleg most jobban tapasztalhatjuk — mint a tavaszi gabna. Az őszi rozsról ezen tapasztalat következtében kénytelen volt a

tavaszi gabnatermelésére átmenni; mert vidékén az őszi rozs majdnem minden évten sokat szenvedett ezen epidemiától.

Mint említők, némely gabnafajok rosszabb alanyt képeznek a rozsdagomba számára, a rozsdától kevésbé támadtának meg. Így pl. általános tapasztalat szerint a lengyel buza, a tönköly és az angol buza kevésbé szenvednek a rozsdától.

Érdekesek e tekintetben azon adatok, melyeket Pietruszky nyert termelési kísérletei után. Ezen adatok szerint. A fehér buzák közül legellenállóbb a ben ali Eley féle óriási buza; a vörös és tarka buzák közül a Champion, a Camsaue price, a Richmond-féle óriási buza, a vörös hatsoros buza és a Prince Albert, a kemény kalászos buzák közül: a St. Ilona szigeti óriási buza, a vörös bársonybuza és a tuaisi buza. Hogy a művelés módja is befolyással bír a rozsdá terjedésére, ez kétségtelen tény. Oly dűlők, melyek egymásután gabnával vetteknek be, kitűnő terjesztői a rozsdának. A trágyázás erősíti a növényzetet, ezokból csökkenti a rozsdá terjedését. Volt reá eset, hogy a rozsdától erősen inficiált rozs, pornemű trágyával felültrágyázva igen jól lábra kapott s jó termést szolgáltatott. Az igen erős s légenyartalmában gazdag, friss trágyás talajban termelt gabnán a rozsdá ismét jobban terjed.

Sok függ az időjárástól is. Nedves, meleg időjárás a rozsdá terjedésének kedvez; míg az állandó tiszta s száraz; de különösen a szeles idő a gomba terjedésére kedvezőtlenebb.

Mélyebb s a szélről védett helyek a rozsdától többször s jobban szoktak meglátogatanni, mint a nyílt s a szél által járt táblák.

Végül néha az időjárás sokat segíthet a gazdának e veszélyes epidemia eltávolításában is. Így már kétszer magam is emlékezem reá, midőn a rozsdától ellepett vetést egy jó vihar s utána erősen megeredő záporosd annyira megtisztotta a rozsdától, hogy utána még jó aratást is nyerhettünk. E—S.

A ganajtaposás.

A tiszavidéki alföldön, hol a tüzelőfa szűkében vannak, de talán az alföld egyéb vidékén is, hol a tüztárhoz nehezebb hozzá jutni, szokásban van az úgynevezett „ganajtaposás“. Ez a munkálat májusban van legnagyobb mértékben folyamatban, s részint, — hogy azt az e munkálatot nem értőkkel megismertessem, részint pedig, hogy ennek kézzelfogható hátrányait bebizonyítsam, azon kisebb birtoku mezői gazdáknak, kik azt rendszeresen követni szokták, nem lesz talán érdeketlen ezen szokásról és tüzelőszert nyelési eljárásról néhány szót szólni, fájdalom, még műveltebb kis gazdáink közt is kerülnék ma is olyanok, kik ez eljárást követni szokták.

A ganajnak — vagy nevezük — műnyelven trágyának tüzelő szerré való átalakítása az alföldi falvakban formális ünnepélyt képez. Télen át az istállóból kihordott trágya e célra sortirozva és külön kupacba lesz összerakva, s nem szabad még azt se megjegyezni nélkül hagynunk, hogy e célra a trágyának legjobb, legzsirosabb, legtápuásabb része választatik ki és rakatik külön. Május havában azután, mikor a tavaszi szántás vetési munkálat nagyobb részt befejezve van, és a kapálást vagy más külső mezői munkát még fogantositani nem lehet, megindul a ganajtaposás, a mit azon háznál, hol eszközlők, különféle színű kendőknek póznákra akasztása általi zászlók hirdetnek, a tulajdonos, kinél történik, e munkálatot ingyen (?) eszközlői, mivel ilye helyekre hívott és nem hívott, öreg és ifju, apró és nagy, tömegesen esődül a szomszédokból, részint, hogy az áldomásszerű ételek és italokból részesülhessenek, részint pedig, hogy e segítő résztvevést a munkánál az illető is visszasegítse nekik. Néhány év előtt egy alföldi községben láttam, hogy a ganajtaposást zeneszó mellett eszközlötték. A teljesen átértett kupacokból a trágyát taligákon hordják egy tiszta térségre (széri) s itt elterítve, meztaláb lepenyszerű réteggé tapossák úgy, hogy a réteg 8—10 centiméter vastagságú, közbe-közbe rékonyan pelyvált vagy törekkelt hintvéggel. A taposás mindaddig tart, míg a most már tőzeg-meg. A taposás után e célra külön készült kés segélyével, mely nyélre van alkalmazva, négyeszegetes kockákba vagdosnyélre, ezen kockák nagysága 30—40 □ centiméter.

A felvagdostott tőzeget ezután egyenként élére felállítva, annak teljes átszáradása után kazalakra rakják össze, honnét aztán mint tüzelő anyag, használatba kerül.

Kétségtelen, hogy az ekként nyert tőzeg, melyet voltaképen tévesen neveznek így — kiállja a versenyt a földből ássott természetes tőzeggel, de minősége szerint nem ritkán holmi elázott, megpuzdásodott tiszavidéki fagyókerekkel is, s így az ily vidékekre a tüzelő anyag ilyetén előállítás a téves praxis szerint — életkérdéssé vált.

Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy a mesterséges tőzeg ilyetén előállítása által mennyi trágyaértéket vonunk el úgy is rosszul munkált, kizsárolt földjeinktől és arányba állítjuk a tőzegnél tüzelési értékét a fűvel, nyilvánvalóvá válik, hogy még ott is, hol a tüzelőfa öle 15—16 írt, még mindig előnyösebb fát vennünk s a tüzelőnek felhasználandó trágyát földünknek adnunk.

A civilizáció lassankint önmagától fogja egyébiránt e szükséges rossz szokását alföldünknek megszüntetni, a mindenfelé elágazó vasutak jutányos áron szállítják a kőszent minden vidékre, s lassan-lassan megbarátkoztatják népünket ezen aránylag a tőzeghez ajánldekbán nyert kitűnő tüzelőszerrrel.

Mindaddig azonban, míg népünk mezőgazdasági — sokszor megrögzött elveit — le nem vetkőzi — s a tiszta kétszer-kétszer alapján számítani meg nem tanul — hiában beszél a könyv, a sajtó és civilizáció, de még a vándortanító is, ha csak önmaga állítása helyességét a példával be nem mutatja, mert népünk megszokta a pusztá szónak hitelt nem adni. Csupán — mivel magyar, — e maga kárán okulni!

Bernátsky János.

A tanítói segélyegylet érdekében.

Nyílt szó dr. Margalits Ede tanár urhoz.

Tökéletesen osztom dr. Margalits Ede véleményét, mely szerint: „ha gyakorlati célok eléréséről van szó, a decentralisatio sokkal idősebb, mint mindent centralizálva országos kalap alá szoritani“; továbbá részben helyes az is, amit a tanítói segélyegyletről állit; emberi intézmény egy sem tökéletes;

csak egyetlen egy körülmény, melyet ép e lapok hasábjain bátorokdtam felemlíteni, — kerülte ki a tudós felszólaló ur becses figyelmét: t. i. hogy én a tan. segélyegyletet — nem solo, hanem a tanítók önszegélyző egyletével kapcsolatosan vélném életbe-leptetendők.

E kettő együttvéve megadja nekünk azt, amit dr. Margalits Ede ur nemeskeblűségénél fogva oly melegen ajánl az ig. t. tanító urak szives figyelmébe.

És így mi ketten tulajdonképen egy hajón evezünk! Kérem legyen Ön a hajó vezére!!

Engedje azonban meg ig. t. Dr. ur, hogy indítványa kapcsán Önöz egy szerény kérdést intézzek: — alakulhat-e takarékpénztár heti befizetéssel? ... Népbank, segélyző egylet alakulhat; — de takarékpénztár, mely részvényeken alapul, — aligha! En erre példát nem tudok.

Valószínűnek látszik: miszerint Dr. ur is az általalam contemplant intézményt tartá szemel előtt, — csakhogy annak más nevet adni méltóztatott!

Bizalomteljesen reményelem, hogy eme felvilágosító soraim után dr. Margalits Ede tanár ur nemcsak a célt, mely szemem előtt lebeg, mondandja nemesnek, — hanem celhoz vezetőknék tartandja az általalam ajánlott eszközöket is.

Bácsak minél többen szólnának e tárgyhoz; had győzne a legjobb! Kész vagyok mindenkor a jót feláldozni a jobbúak, — ezt pedig a legjobb!k!

Láng Márton.

Az ó-kanizsai közlegelőről.

(Folytatás)

Hogy jogilag véve, sem az ingatlan birtokkal nem bírok, sem a Curialistáknak nincs járadósága az ó-kanizsai közlegelőből, azt előbbi cikemben fejtegetém, de hogy méltányossági szempontból sincs, az az alább előadottakból fog kiderülni.

A közbirtokosok 1751 ik évtől fogva fizették az állam-adót, dézsmát adtak az uradalomnak, fuvarral szolgáltak 1848-ig; — a Curialisták és a birtoktalanok mindebből semmit sem teljesítettek, és semmi terhet sem viseltek; a közbirtokosok a nádasokat és réteket tetemes költséggel, közel 600,000 forinttal az árvízről mentesítették; a Curialisták és birtoktalanok mindezekhez egy fillérrel sem járultak; — a közbirtokosok a közlegelőt megvették az uradalomtól egy millió háromszázezer forintért, ki is fizették; a birtoktalanok és Curialisták ehhez sem járultak.

Hol voltak ők ezen nehéz idők alatt? miért nem ingerálták magukat ezen terhek viselésékor? hát a Curialis nemes urak büszkén mondogatták az ősi nemesi jelszót, „nem fizetek!“ az ingatlan vagyonnal nem bírok pedig ez idők alatt még valahol a felvidéken hordozták az üveget és drótot; s most eljöttek a Curialisták a legelőben osztozni, midőn legnagyobb részöknek már azon Curiajok sincs meg, a melyhez az állítólagos legelőhöz való jog, mint járuléktól kötve volt; és előállanak a birtoktalanok és fellármázzák a félvargamegyét; amiért hogy az általuk eddig is jogtalanul birtalt közlegelőt a legeltetést a jogos tulajdonosok az ő érdekeik ellen szabályozták; — ez nem járja! Százhuszonöt évi teherviselés, tetemes vízmentesítési-költség és óriási váltásdíj fizetésekkel megváltott földben osztozni azokkal, a kik ezért egy fillért sem áldoztak és korlátozhatni azok által, kik nemhogy a terhek viseléséhez járultak volna, de ez idők alatt még nem is voltak elődeik sem községi lakosok, s talán pár év múlva ismét nem lesznek, s a kik most is minden jog nélkül használik, mások jogos tulajdonát.

Vagy igazságos és méltányosnak tarthatná-e azt, a legkevesebb jogérzékkel bíró ember, hogy most települjön ide egy pár juhász, s rögtön használhassa a közlegelőt néhány ezer birkával, lelegeltetvén azok elől a mezőt, a kik nagy áldozatokkal magukhoz váltották a közlegelőt? ...

O-Kanizsa község képviselő testülete mint politikai testület, csak mint a közbirtokosság mandatóriusa jár el és kezeli — a hosszas gyakorlat után szentesített szokás folytán, a legelő ügyet, szedi a közlegelők jövedelmét, s reá fordítja a jövedelmet a község közlejlaira, — rendezi s a menyire lehetséges összeegyezteti a közérdekeket, a közbirtokosság érdekeivel; a mely mai napság már sokak által össze is tévesztetik, s kétfelm, hogy sokan volnának azon helyzetben, hogy a kettőt külön választani tudnák, vagy megkülönböztetni akarnák, — s azt hiszik, hogy az O-Kanizsai határban elterülő ugynevezett járás, orom és rét, mind a politikai község tulajdona, s ennél fogva az irás-tudók némelyike, kürtöli is a világba, hogy O-Kanizsa község gazdag; — tehát nem tudja, hogy a község szegény, a közbirtokosok a gazdagok; — úgy hogy a közbirtokosok azt is megtehetnék, ha egyszer egy érlyes és semmiféle ellentétes érdekű hatalomtól meg nem ijedő ember venné kezébe a közbirtokosság ügyét, s teljes érvényre akarná emelni a közbirtokosságnak minden kétségen felüli jogait, hogy a közlegelő kezelését a község mint politikai testület kezeléséből kivenné, s annak jövedelmét tisztán csak saját céljaira használná fel; s egy szép reggelen arra beszélné az ingatlan vagyonnal nem bírókat, hogy, ébreszthetné az igazsággal legjobban megegyező, a közmint reá eső részét viselje kiki a saját zsebéből; a közlegelők jövedelmét pedig használják azok, a kiket az a jog és igazság szerint megillet.

O-Kanizsa község közbirtokosai eddig a leghazafiasabb jóindulattal s szülővárosuk emelkedésének hő óhajtásával eltelve, szemelt hunytak azon anomalia előtt, hogy az ő vagyonuknak jövedelmét nem csak ezen va-

gyon kezelésére, és jó karban tartására, szóval nem csak ugyan-e birtokosok saját specialis céljaira, hanem nagy részint községi közigazgatási, közművelődési és humanitárius, sok esetben felesleges, sőt néha káros befektetésekre fordítják, a nem mindig elég gyakorlati érzékkel bíró közvetlen kezelők; s elég gyenge volt elvárni, hogy míg az ő vagyona viseli az összes terheket: az ezzel okozati és természetszerű összefüggésben levő jogokat nem csak azok is élvezik, akiknek ahhoz éppen semmi jogigényük nem lehet, hanem félre tolva a jogos birtokosokat, irányadó befolyást is szeretnének és sokszor meg is kísértették már gyakorolni. Ezen gyengeségnek sa város felvirágoztatásának hozott áldozatnak következménye azután, hogy jöttek ide s jönnek manapság is, mint az Eldorádóban idegenek, kik a mint belépnek a községbe, azon naptól fogva élvezik az összes közigazgatási, közművelődési s minden egyéb községi előnyöket; s meggazdagodnak itt sok esetben, de megvénülnek minden esetben a nélkül, hogy a közterherviseléshez egy fillérrel is járultak volna. Mert hisz a közterhek, illetve a közszükségletek költségei bőven kikerülnek a türelmes közbirtokosság közös vagyonának jövedelméből, sőt fölösleg is marad, a melyet aztán, nem mondom a jelen időben, hanem a múltban, nem is késtek az intéző körök, eszelen költségeik, építkezések, s egymás fizetésének felemelésére fordítani; — hanem a közbirtokosság saját céljaira, például a legtöbb jövedelmet adó rétség célszerű csatornázására, a fakadó vizek eltávolításához szükséges szivattyúk beszerzésére, vagy a foglalatokat és bitortásokat megakadályozó meszgye árkok készíttetésére, szóval a közvagyon jókarban tartására vagy értékének emelésére soha sem jutott.

És mindezek dacára az ó-kanizsai közbirtokosság ragaszkodik az ősi állapotokhoz, nem akarja felosztani a közlegelőt, nem akarja behozni a jószágárványosítást, nehogy azt kiabálhassa valaki, hogy elnyomni kívánja a szegény embereket, vagy sújtani az ingatlan vagyonnal nem bírókat; de azt már megengedjenek a tisztelt birtoktalan urak, még sem kívánhatják a közbirtokosságotól senki, hogy saját érdekei hátrányára, a birtoktalanok érdekében és javára szabályozza és rendezze be saját kétségtelen tulajdonát képező közlegelőjét.

Hogy milyen indokok bírták rá a képviselő testületet ama határozatra, a mely a juhokat kiszorította az ugynevezett sárka árkon túli legelőre, azt jövő cikkemben fogom fejtegetni; a mikor majd az ó-kanizsai gazdasági, marha- és juhtenyésztési- és talaj-viszonyokról a „Bácska” rendes ó-kanizsai levelezője által leírt nézetekre is reflektálni fogok. *)

Király Sándor.

(Folyt. köv.)

Az újvidék-palánkavidéki róm. kath. tanítóegylet 1883. június 14-én N.-Palánkán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Elnök: ft. Ambruszt Péter palánkai plébános és esperes, jegyző: Kern Ferenc újfuttaki tanító. Jelen volt még 16 lelkész, 36 tanító és 5 tanítónő.

1. A jelenlévő tanítók Hölzel Lőrincztől szerzett „Isten nevében kezdem el” férfikart szabatos összhangzatban eléneklik.

2. Elnök a gyűlésre megjelent számos tagot üdvözlendő, örömet fejezi ki a felett, hogy a jelen közgyűlés ily látogatásnak örvend, nemkülönben sajnálatát fejezi ki ft. Bende Imre apát és egyleti I. elnök urnak betegeskedése felett. A gyűlést megnyitottak mondja.

3. Jegyző elolvassa az érseki rendeletet, melynek folytán az országos tanítói gyűlésre, az újvidék-palánkai tanítóegylet is képviselőt küldjön. Megválasztott Kern Ferenc szótöbbséggel (31: 24.)

4. Garay Károly szabályai plébános fölolvassa a bajavidéki róm. kath. tanítóegylet által kiadott programot.

A reáliák tanítása érdemében kiadott pont elfogadtatott.

A vallás-erkölcsi nevelésről és a testi fenytésről szóló pontnál elnök eszmecsere támadt. Ezen pont egészen elejtetik.

A nyugdíjaztatás érdemében az határozatott el, hogy a tanító azonnal, a midőn az első befizetést a nyugdíj-alapra gyakorolta, teljes nyugdíj élvezhet, a mennyiben munkaképtelenné lesz. A szolgálati évek száma pedig ne legyen 40 hanem 30.

A többi pontok elfogadtattak.

5. Ft. Zittl Róbert temerini plébános ur indítványozza, hogy tekintettel azon témérdek sok kegyességre, melyet főmagasságu bibornok-érsekiünk, valamint az egyház, ugy az iskola iránt gyakorol, a gyűlés Ó Eminentijának hódolatot és ragaszkodást szavazzon. Lelkes éljenzésekkel egyhangulag elfogadtatik.

6. Ft. Eigl József plébános ur az egyleti könyvtárosnak — Kaltner János újvidéki tanító urnak — két fény-disszel bekötött és 12 frton megvett művet ad át. Ezen műveket nagys. Bende Imre apát ur vette, bekötötte és az egyleti könyvtárnak ajándékozta. Ezen és az egylet iránt folyton tanusított jóakarataért az egylet jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

7. Kaltner János újvidéki tanító ur kapcsolatban Lajthay János plébános urnak a „Bácska” és „Újvidék” című lapokban megjelent indítványával, a jelenlévő tanítókat megkérdezi, vajjon igaz-e az, hogy mint Fonyó Pál bajai hitelemző azt a „Népiskolai tanügyben” regélte, Czirfusz Ferenc ur, szeretett tanfelügyelőnk, a kalocsai egyházmegyei r. k. tanítók bizalmát elvesztette volna? Miután Czirfusz tanfelügyelő ur ilyekre nekünk okot nem adott, Kaltner azon indítványt teszi, hogy szavazzunk bizalmat Czirfusz Ferenc kir. tanácsos és tanfelügyelő urnak.

Határozatott: a közgyűlés tiltakozik az ellen, hogy valaki, legyen az bár kicsoda, megbízás nélkül, a tanítók nevében ily kijelentést merjen tenni, mint az a „Népiskolai tanügyben” történt, egyben Czirfusz Ferenc kir. tanácsos és tanfelügyelő urnak bizalmát szavaz. Ezen határozat a „népiskolai tanügy”, „Bácska” című lapokban nyilvánosságra hozatni fog.

8. Tekintettel arra, hogy az idő már nagyon

*) Ajánljuk ezen higgadt és érdekesen tanulságos nézeteket olvasóink, különösen a közlegelő községek lakosai figyelmébe. Szerk.

előrehaladt, a megbeszélésre kitűzött tétel a kerületi tanító értekezleten előadatni fognak. A gyűlés bezártott.

Gyűlés után az „Arany lengyel”-hez címzett vendéglőben megtartott a közébd., melynek alkalmával ft. Ambruszt Péter esperes ur Ó Eminentijára bibornok-érsekiünkre, Zittl Róbert plébános Ambruszt esperesre, mint a mai közgyűlés elnökére, Lajthay János plébános Bende Imre apát urra, ft. Eigl József pléb. a tanítókra és Kaltner János újvidéki tanító Eigl József plébánosra felköszöntést mondott.

Gastronomiai tekintetben is igen sikerültnek mondható az ebéd, mintán az egyes ételek Tuffner vendéglős konyhájában kitűnően elkészítettek.

Kaltner János,
egyleti könyvtárnok,
a „Bácska” r. l.

Szélhámos doktorok.

Privát passzióm telik benne, hogy a hírlapoknak az alfélet is szoktam tanulmányozni. Mikor a politikai diskussió szelmalmának vitorláit hónapokig állandó irányú áramlattal vannak bélelve, nem esoda, ha bizony meg is esik, hogy néha-néha a vezércikknek a reklámok is több érdeket keltenek. Hja, régi dolog, hogy a változatosság gyönyörködtet. És én részemről dícsérem is e változatosságot, különösen pedig azt, mellyel e téren Aeskulapius kőrmönfont papjai bennünket traktálnak. Mikor az embernek egyéb dolga nincs, szőrazóságnak ez is elég jó, és hogy igazságot szolgáltatunk az érdemnek, mondjuk ki előre, hogy lehetetlen volna, ez egészségosztogató és emberiségboldogító uraktól a leleményességet, a furfangot, de sőt a szellemességet is egészen elvitatnunk. Igaz ugyan, hogy hirtelményeinkben megvan olykor-olykor az arcátlanágnak is a maga része, és pirulni tudó nőnek nem is igen ajánlanám még a legtisztességesebb lapnak is háta mögé kerülök, hanem hát ezt a csekélységet levonva, még a leghasábosabb reklámok is — föltéve, hogy csak az elolvasásuknál maradunk — meglehetősen ártalmatlanok.

Fordul a világ kereke. Manapság az erény egy nagy lépéssel haladt előre. A régi korok szűkkeblű és önző erkölcsisége, mely csupán az egyénre tartozott, eltűnt. Gondoskodásunk túlepipil az egyén, a család határain és átöleli a félvilágot. Valóban a szenvedő emberiség csak gratulálhat magának, ily részvételtjes korban szenvedhetni. Itt az idő, hogy a tudor urak vaskos terapenthikai kötetekkel megkezdjék a visszavonulást. Felkent adeptusok, a természet titkos erőinek vizsgálói, egyszerű kőgyvasztékaikkal lépnek előjük, és nem létezik a diagnosztika által magállapítható nyavalya, melyre rá nem mondanák a szentenciát, hogy nincs többé. Sőt mondhatjuk, a bölesek kövének feltalálása is ma már csak idő kérdése. Avagy nem birunk-e ma már oly univerzális gyógyszerekkel, a melyek egymaguk felérnek egy jól berendezett patikával? Előtem fekszik egy reklám. Veneciai esodasó a hirvenes gyógyszer, mely a kholerától a tyúkszemig, a bright kórtól a sömörig, a kül- és belgyógyászat legtagasabb határain barangolva, összesen harminckét köreket a legbiztosabban és a legrövidebb idő alatt garancia mellett elvarázsol. Ki ne olvasta volna továbbá, hogy minden betegnek üdülést szerez e vagy ama élet-esszencia? —

A titkos szerekkel való üzérkedés soha sem volt kiterjedtebb, mint jelenleg és ijeszto mérvben szaporodik a csodaszerek száma évről évre. Ravasz szédelgők a legaróatlanabb módon szákmanólyják ki a közönség hiszékeny tudatlanságát. Bámolni és szánni tudjuk a régi korok együgyűségét, pedig a mai társadalom erkölcsi alapja kedvezőbb az ámitásra, mint a legsötétebb századokban. Szokásunkká vált: gyönyörködünk az iparlovagban, ha szellemes és megtapsoljuk a csalót, ha ügyes. A tömeg kíváncsi és hiszékeny és e mellett engedékeny a vakittatással szemben. A való nem kedves előtte és skeptikus lélekkel csak a fél hajlik, csak az kelt benne érdeket, ami titokzatos. Ily viszonyok közt nagyon természetes, hogy a kuruzsói, a kontár mindig több hiszékenységre fog találni, mint az értelmes orvos. Bizton állíthatjuk, hogy még az oly személyek is, kik az ugynevezett műveltebb osztályhoz tartoznak, annál mohóbban nyúlnak a specialitások után, minél esztelebb hirdetések utján bocsáttatnak azok világga. A csodaszerek hajhászói természetesen legnagyobbbrést a szép-nem köréből rekrutálódnak. Nem esoda. Örök ifjuság, folyton viruló szépség, állandó üde arc: nem oly dolgok, melyeket a gondviselés valami nagy pazarán osztogat, különösen pedig a negyvenes évek betegségeiben szenvedőknek. Pompadour asszony titkos recipéi közkeletnek örvendnek, és a szépség ma-holnap vásári portéka lesz. Az angol nő ma már nem tartja lady likenak, magát naponként ki-reperáltatni, hanem nálunk még nagy divatban van, gravitálva e tekintetben, mint mondják, Bécs felé, tehát csupán közönséges méltányossági szempontból. Egyébként aki gyönyörűségét találja a szépművészet e nemű gyakorlásában, az csak boldoguljon vele, hanem a legnagyobb baj az, hogy a kendőző szerek nagyobb része mérges anyagokat tartalmazván, rendszerint az arcból sejtsovétének megrongálására vezetnek, ha ugyan nagyobb bajt nem vonnak maguk után.

Hogy a titkos szerekkel való visszaélés az idő szerint már mily nagy mérvet öltött, arról azt hiszem elég tanuságot tesznek a lapok hirdetési rovatai és sajnos, hogy épen a hírlapok, melyek első sorban volnának hivatva a közönséget felvilágosítani, szellemi ugy, mint anyagi veszélyektől visszatartani, eszközül szegődnek, annak a legalábbiból ámitás utjáni kiszorítására. Bizonyára a lapszerkesztők legkevésbé sem vonhatók felelősségre a hirdetési rovatokért, a mennyiben nem is rendelkeznek azok fölött, valamint hogy az is köztudomású, miszerint a szerkesztő és kiadó érdeke nagyon két különböző dolog, de az már mégis csak különös, mondhatnám lelkiismeretlen eljárás, hogy épen tekintélyes lapok divatba veszik a belső hasábon, tehát hitelt érdemlő helyen is utalni és figyelmeztetni a legesztelenebb hirdetésekre. Avagy lehetséges volna, hogy ama hazug elismerő nyilatkozatoknak, melyekkel a titkos szerek szélhámos lovagai elég bőségesen rendelkeznek, kevésbé hiszékeny és józan emberek előtt is lehetne hitelök?

Oly korban, melyben a felvilágosodást a legutolsó kunyhóba is be akarják vinni, azt hiszem, minden embernek, kinek a közjó szívének fekszik, kötelessége, legjobb tehetsége szerint a visszaélések ellen küzdeni. Sokat hangoztatták az utóbbi időben az egészségátnak az iskolába való bevitelét. És ez helyén is van. Már a népiskolában le kell rakni az alapot, mely képessé tegye a népet tiszta és hamisítatlan felfogást szerezhetni a természetről, az emberi szervezetről és a betegségekről, valamint a gyógyításban való rationalis eljárásról. Ki kell mutatni, hogy a gyógyátnak is meg vannak a maga határai, melyen túl minden csodaszert és titokzatos csak az ámitás csalóka fényével biztathat. Ha majd e szerint sikerül a tudományt az élettől összeegyeztethetni, csakis akkor lehet reményünk az említett szédelgésnek biztos korlátokat szabhatni.

Pozsonyi B.

PACSÉR SZÁZ ÉV MŰLYA.

Ha Ó-Morovicával akarnék szóba állani, hát felülnek egy piramis tetejére s kezdeném a dolgot Rómán meg Athenén, mert alább nem lehet. — Máthé László nem engedi. Mióta ugyanis 1882-ben felföldözöttetett hogy a via Appiának — mely a história szerint Latiumot átmetszve a pomptini mocsárokon keresztül Campaniában ért véget — Ó-Morovicán folytatása van s ki lett derítve, hogy nevezett község kenderázattója a Tiberis partján az ó-korban épített híres Naumachiával közvetlen összeköttetésben van; azóta gyenge halandónak nem tanácsos Ó-Morovicáról értekezni, annyival is inkább, mert az is be van bizonyítva, hogy a réges-régen Rómából száműzött Tarquiniusok közül egy mai napig is életben van Ó-Morovicán (Lásd a „Bácska” V. évfolyam 51. sz.) aki valószínűleg államcsinenen tőri a fejét Umberto olasz király ellen.

Igy lévén a dolog, maradok az én szegényebb Pacsérómnál, a mely eredetét nem rugatja vissza a Spartaiakig, hanem annál kitartóbban munkál jövője biztosításán. Én is erről szándékozom holmit elmesélni.

Nem hiába mondják, hogy a tudományos emberek a gyakorlati életben szörnyen eszelenek, folyvást arról értekeznek ami történt, ami volt, egynek sem jut eszébe arról beszélni, ami lesz. Leírják bájos értetlenséggel a világ állapotát az ember előtti időben, csak legyen a ki hiszi. Elmondják például, hogy a diluviális korban a hipopotamus olyan nagyra nőtt, mint egy templom, hogy az óriás kigyó mig szájjával Egyiptomban falta a vasúti bakterház nagyságú kecskéket, addig a farka valahol Arabiában játszott ár-bonyi hosszú homoki viperákkal. Vagy a történetből eme tudósok nyomán ugy ismerjük a régi királyok minden úját-fiát, mintha csak keresztomáik lettünk volna. Tudjuk, hogy Zenobiának — Palmyra király-nőjének — milyen volt a kötője madzaga, hogy Kleopátra az alexandriai patikából hordatta a püdet, hogy Nagy Sándor lovát Bucefalusnak hitták, (ami végtelen fontos) hogy mikor a magyar ösök bejöttek, nem hoztak magukkal sem tornyos nyoszolyát, sem paplant. Elmondják a tudósok, hogy milyen retentő képenvaló módon vitézek voltak mi s a közönség, mint pök a hálóban, olyan szépen ringatja magát az emlékekben s az izes multnak csontjain ragódva egy lehanatlott időszak szegett szárnyának hégvét szopogatja. Hát ilyen eszelenek ezek a tudósok, mindig azt tárlják elénk ami lett s nem azt a mi lesz.

Mennyivel háladosabb a cigányasszonyok eljárása, kik a jövőről tartanak nem tudományos de annál valószínűbb előadást, mikor rezes markukba fogva a Panka szolgáló édes kezét — bizon néha patyolat kacsókat is oda fogaak — egy marék liszt, vagy pár krajcártól illetve elmondják, hogy nagy szerence áll a leányasszonynak, hogy az a szőke, vagy az a barna, vagy biztosság kedvéért az a szőkebarna fiatal sat.

Milyen hálados foglalkozás ez. A tudósok is jobban tennék, ha így valamely nemzet, ország, város jövőjét festenek le előttünk. Mit használ, hogy Torma Károly kiokumálja Ó Budán az aquincumi régiségeket; megmondja, hogy milyen volt a rómaiaknál a gyalogút, miéle mosdótalat használtak, vagy hogy mint nézett ki abban az időben a német színház? Mit ér mindez, ha azt nem tudja megmondani, hogy néhány évtized multán miénk lesz e még az Ó-Buda, Új-Buda vagy pedig azt mondja a muszka: „id do pekla magyar”. Nem oda Buda. Mit használ, hogy Dudás Ödön ugy ismeri a már nem létező Bács vár fundamentomát, mintha ő rakta volna; mit ér, hogy ő emlékszik azon időre, mikor a 13-ik század közepén Pacsér helyén még csak zombori juhászok tanyáztak, (Bács-Bodrogh folyóirat I. évf. 1. szám 38. l.) ha azt nem tudja megmondani, vajjon a 20-ik század közepén nem valósul-e meg az az idea, mely most sok tökkel ütött koponyában mozog, hogy t. i. déli résziünkön egy szláv birodalom terem, melynek a déli határa csak épen Bajáig fog érni?

Efféle tekintetekből kiindulva ez alkalmom én Pacsér községet a jövőben fogom feltüntetni, előre is tiltakozván azon föltevés ellen, hogy engem ezért akár cigánynak, akár asszonynak deklaráljon valaki. A Bernáth Gázi káplánja egyszer ugy jóllakott, hogy mikor fölkel az asztaltól, azt hitte magáról: püspök, hátha az olvasó is azt fogja gondolni, hogy száz esztendővel előbb van a mozgó időben. Hunyjuk be azért a szemünket, ugorjunk át száz évet. Rágjuk ki magunk alól ezt a földet. 1933-ban vagyunk. Nagyon hosszú távollét után megérkezem a vasuton, — mert Pacsért ez idő szerint Bajmokkal, Csantavérrel, Topolyával, Kernyajával vasut köti össze — kiszállok. Szemem káprázik, fülem zsong, szavam elláll a bámulás miatt. Mintha valami világiállítás volna, sűrű forog a nép. Széles keblű kofák, deszka képű handlirózók, vásott kucseberek igyekeznek egymást túlkülni. Oldalt forgó komédiában (magyarul Ringelspiel) lovagol és kocsikázik mindkét nemű fiatalok. Bérkosik szakadatlan zörgése, lóvonatú vasutak kocsisának trombitálása teszi sikititővé a zajt. Megfagyva állok az ámulástól. Egy gőzkoleszen nyargaló kofa már-már elsodor, ha egy csengő hang nem figyelmeztet: „Uram álljon félrebb, — elgázolják!”

Oda nézek. — Egy markotányos féle egyenruhában díszelő nő állt ott; fején takaros frigiái szipka

nemzeti szín szalaggal, piros vizitke rajta, derekán széles fehér pántlika. Ott rendezte a sokadalmat. „Nem hallja uram, álljon félrebb, mit keres?”
— É én . . . Pacsért kereselem.
— Hiszen itt van. Benne van.
— Lehetetlen az. Theseus legyen az, a ki itt Ariadne nélkül el tud igazodni.
— Ugy látszik ön idegen. Szívesen leszek Ariadneja, ez állásomon ugyanis mindjárt felvált a „nyolc”.
— Nem értettem. . . De hát kiesoda kegyed? kérdém.

— Én községi rendőr vagyok.
— Mi-mi kiesoda? — Ugyan ne izéljen!
— Igen, én és tizenegy társam. 12-en vagyunk, kik a község területén örködünk a rend felett.
— Kegyed kísértetbe hoz, hogy elfogassam magam. — Szabad tudnom nevét?
— Nekünk nincs nevünk, mi numerizálva vagyunk.

— Oh eszem a numerusát, de kedves numera maga. — Aztán melyik a kegyed száma?
— A 7.
— Ugy? — Szent szám, zsidó szám — Aztán az a 11 kollegája is asszony?
— Boesánat uram, mi mind a 12-en leányok vagyunk, esküdt hajadonok.

— Szent Taisz Elek és Vidity Glisa — sóhajtám magamban s eszembe jutott, hogy most szeretne még csak az én Sándor komám bíró lenni. — E szerint kegyetek most a község emberei vagy némberei?

— Igen, de épen itt van társam a 8 — a ki föl-vált, — ha úgy tetszik uram, szívesen leszek Ciceroneja.
— Oh nagyon köszönöm tisztelt izé . . . 7. — El-indultunk. — Mondja csak kérem, mindig ilyen óriási itt a forgalom, a mulatozás, a esődülés?
— Nem mindig, hanem ma ünnep van.
— Ünnep? — hiszen semmiféle szentnek nincs fogantatása.

— Ön nagyon ismeretlen a helyi viszonyokkal. Hát tudja meg, hogy ma István napja van s ezt a napot a község mindig megünnepli, elsőben a dicső magyar király emlékére, aztán pedig tiszteletére egy a múlt században élt birájának, a ki szintén István nevet viselt s regenerátora volt a községnek. Itt van a szobra is mindjárt.
— U—ugy? — tudom, hebegém megilletődve. — Azonközben a szoborhoz értünk. Márvány talapzatot bronzból öntve díszel a zömök alak. Arcán szigorú kifejezés ül, homlokán mintha megvalósítandó tervek cikáznának keresztül, tömött bajusza alatt pozitív mosoly játszik. — Az ünnepély alkalmából koszorúkkal van elhalmozva.

— Nos, hogy tetszik? — kérde a 7.
— Nagyon pompás, különben én a szobrázsból csak az alma hámozáshoz értek. — Hát az miféle tábla ott a falba illesztve.
— Az is múlt századbeli emlék, az első csinált ut készítésének idejét örökíti. Mert egykor három iskolás gyermek nyomtalanul elveszett a süppedékben s a múlt századbeli előjáróság indítatva érezte magát az ut megjavítására.

— Remélem, most is megvan ez a javított ut?
— Ohó kérem, messze vagyunk mi attól. Az csak durva kőből volt — A mi utaink destillált kavicsból vannak építve s bevonva szurok, enyv és spanyol-viasz keverékkel, a járdák meg öntött ólommal borították.

— Mindenütt, még a temető felé is?
— Nálunk nincs temető.
— Megégetik s a hamvakat porcellán vagy más szelencébe teszik el, ráírják az illető nevet, korát, halála napját, s így mindenkinek a mester gerendán van a családi sírboltja. De hiszen istenem ez 50 év óta így van s ön mégsem tudja.

— Az ám, mennyire elvagyok maradva. — De mondja csak, az a sokféle alkalmatosság hova siet ugy kitélé a községből?
— A Tolvajosra. Ott most népnépvétel van. Így szokott lenni István napján.

— Ismerem azt a helyet. A múlt században egyszer harmadmagammal megettem ott 28 tojásból rántottát. — De hiszen ott csak egy rongyos csárda van.
— Aha — ugy lehetett hajdan, de most a Tolvajos az nekünk ami Pestnek a Margitsziget, a mi Párisnak Versailles: egy paradicsom. Am győződjék meg ön, menjünk ki. A lövonatu vasut félóra alatt ott van, a gőzomnibusz tíz perc alatt, a gumilasztikum ló ne-gyed óra alatt, csak hogy ez nagyokat ugrik.

— No ez utóbbin ne menjünk, halálba gyűlölök mindentéle ugró állatot, igen sok bajom van velük így nyári melegben. — Beültünk a gőz omnibuszba s ék-telen sebességgel mihamar a Tolvajoshoz értünk. — Ah mily gyönyörű hely, mintha Syráz rózsza berkes lige-teiből loptak volna ide egy darabot; alant puha gyepterül, felette tiszta kék ég, körös körül árnyékos fák, itt-ott szökőkutak s a tündéri ligetben föl s alá hőmpölyg a mulató nép. Maga az ünnep egy tóparton, körifaktól körülvevő tisztáson folyik. Fehérbe öltözött 24 leány lejt valami múlt századbeli táncot, nem zavarja őket az a rikácsoló három löerejű gőzverklí, mely állhatatosan recseggeti a „hallod-e te körösi lány” féle ősi magyar notát. — Oldalt a padokon vidám terécselés hangzik, imitt amott a fa alatt tulontúl ünnepi hangulatba jutott polgártársak neszelenek, azt a sisyphusi munkát végezve, hogy a földröli fölkelést megkísértsék. Ezek zöldnek látják már a fehér leányokat is.

Végre ritkulnak a községből jövő járművek, an-nál sürűbben indulnak haza felé. A nap lenyugvóban. Az égnek tiszta kékje nyugaton mintegy arannyá ol-vad, kelet felé uszó báránnyelűk lepik el. Mi is fel-pakolunk egy lövonatra s megindulunk. Csinos faso-rrakkal szegélyezett közön vezet az ut. A birtokok körül ültetvék, melyek látása a sivatag lehangelő érzete helyett kellemes benyomást tesz a szemlélőre. — Csudá-latos, hogy megváltozott a magyar ember, eddig nem becsülte földje szélén az élőfát, azt tartotta, hogy az csak madárnak való, meg arra, hogy a vándorló le-gény megpihenjen alatta.

— Hjah most másként van — csicsergett az én kalauzom — törvények kötelezik az alföldi gazdákat a földke befásítására. — Elég sajnós, hogy a magyar embert törvénnyel kell kényszeríteni saját jólétének munkálására.

Mig ezen a sarkigazságon tünődtem, boértünk a községbe. Temérdek bronz lámpa tette ott nappalá az éjt, ami tekintve azt, hogy a múlt században csak a fő közlekedési vonalon t. i. a község háza és a nagy koresma előtt volt lámpa — óriási haladásnak mond-ható. Járó-kelők raja hemzsegett az ólommal beöntött járdákkal. — Hé . . . izé . . . tisztelt Numera jó lenne már valahol vacsorálni, mert nemcsak ünnepélyvel él az ember.

— Helyes, — épen a vendéglő előtt vagyunk.
— Csakugyan, alig ismerem föl, hogy megnőtt.
— Kételemes nagy ház. Remélem, hogy a kiszolgál-lás is megfelel a külső pompának, mert a múlt szá-zadban, ha az ember szombatot akart itt vacsorázni, hát még kedden meg kellett rendelnie az enni valót. Beléptünk s letelepedtünk. Allott pedig az estebéd cserebogár coteletteiből, borsóval töltött galamb hurká-ból és gilisza pástétomból. Nem mulasztám el megve-tésemet fejezni ki e borzasztó koszt iránt. A numera 7 szeretett ellenkezni, hogy minő ártalmas az intel-lectuális tehetségekre nézve a kemény vacsora, hogy a magyar embernek tulajdonképen eddig azért nem fejlett a szelleme, mert a buja koszt miatt a lenyelt zsirtenger megfojtá azt, mint a nehéz vizű mocsár a benne lakadó virágot. — No csak egye hát a cserebo-garat, hadd repüljön attól dongva a szelleme! — Ó ette is mohón a 20-ik század étheri finomságu kosztját, engem azonban folyvást burgonyával szegett rostélyos s makkaronis vesepecsenyé látomásai gyötörték.

Hogy jövünk keresztül a Holics féle palota felé, bámulva látom, hogy mint valami szellemsereg, vagy varju csoport, feketébe öltözött asszonyok karavánja vanja a völgyön föl a község házának. — Kik ezek és mit akarnak? kérdezém.

— Ez a községi tisztviselőség.
— Micsoda viselőség?
— A községi képviselő testület . . .
— Ugyan Numera ne nevetessen már . . .
— Nincs benne semmi neveltség. Mióta a nő-eman-cipáció érvényesült, azóta férfiak és nők hat évenként felváltva ülnek a hivatalos székekben. Most épen a nőkön van a sor. Oh a mai felvilágosodott kor belátta azt, hogy nemcsak passiv szerepre való a nő-nem, mely ugy is minden érenyben mérkőzik sőt fölötte áll a férfiaknak. Ezt belátta a világ s minden joggal fel-ruházta a nőket . . . Miudent megnyertünk . . .

— Mindent? — talán még a bajuszt is? . . .
— Oh hiába gunyolódik ön, ha a történetet ismeri igazat ad nekem. Nem hős volt-e Judith, ki a Hollófernes fejét levágta, vagy az orleansi szűz. — Nem hü volt-e Sappho, ki a tengerbe ugrott, Penelope ki éjjel kibontogatta nappali kötését, vagy a weinsbergi nők, kiknek III. Konrad császár megengedé, hogy leg-főbb kincseiket kivihetik az ostromlott várból s ö-k férjeiket viszik ki a hátukon; vagy nem magasztos-e Cornélia, ki gyermekeit mutatja ékszer gyanánt, nem tudós-e Dasdoff Katalin, ki akadémiai elnök volt?

— Ejnye de derék leány ez a község embere, gondolám magamban — Mind igaz, ezek szép női jelem-ek, de látni a történetben Nápolyi Johannákat, Medicis Katalinokat, Ebergényi Juliákat s Arany János-féle Ágnes asszonyokat is.

— Hát hiszen hiba nélkül ök sem lehetnek.
— Tudja, az egyiptomiak hét hibát néztek el a nőnek, a kiből több nem volt, azt tökéletesnek mondták — — volna, ha találtak volna olyant.

— Hiszen fogyatkozás nélkül egy teremtet lény sinezen, de hogy a nők képesek minden téren mér-kőzni a férfiakkal, azt bizonyítja községünk ügyeinek szép rendje s jólétének emelkedése.
— No az nagyon szép, hagyjuk a vitatkozást — hát most hova vonul a tisztikar?
— Most a Pantheonba mennek, mely évenként csak István napján van nyitva, ott a község régi nagy emberei iránt a hálás emlékezet adóját lerójják.

— S csak azért jönnek ily késő éji órában?
— Nem épen, egy sürgős elintéznivaló ügy is van. Egy kalkuttai gyöngytenyésztő társulat a téglá égetésnél megmaradt törmeléknek gyémántá váló fel-dolgozása iránt nyujtott be ajánlatot — a felett is fognak határozni.

— A bizon nagy szerencse. Nem nézhetnénk mi be abba a Pantheonba.
— De igen, épen a közönség számára van nyitva. Beléptünk. Az udvaron mind az én Numerámhoz hasonló egyenruhás esküdt hajadonok ügyeltek a rend-re. Maga a terem tele van szobrokkal, festményekkel, melyek a községnek mintegy illusztrált monografiáját képezik.

Egy szellemdús kifejezésű szobor vonta magára figyelmemet. Ki lehet ez?
— Ez egy múlt századbeli igen derék gróf, ő volt megteremtője Bácskában az ipar-iskoláknak, ugy hogy ma már minden községben van.

— És szereti a nép, van eredménye, haszna?
— Oh nagyon. Temérdek jövedelmet hajt a nem-zetnek és egyeseknek. Legközelebb a Took-weth-huuk sziget királyának leánya Kingatara-Ururuth kisasszony itt készítette a menyasszonyi ruháját.

— Hát ez a derült arc kit ábrázol — kérdém egy festményre mutatva.
— Ez hajdan a kerület képviselője volt, mikor még Magyar állam létezett s Pesten országgyűlés-kegtek.

— Hogyan, hát most nics Magyar állam?
— Kedvesem, ön oly járatlan, mintha a más-világról jött volna Most Lengyel-Magyar egyesült köz-társaság boldogítja a népeket.

— No az derék dolog. Egy száraz fekete alakot ábrázoló képhez érünk, arcán semmi szellem, kifejezé-sében semmi érdekes nincs. Ki lehet ez a gányó?
— Ez adószedő volt a múlt században, mikor még adót fizettek. Nagy érdemei vannak. A gróf Szá-páry pénzügyminisztersége alatt, mikor az állam nagyon megvolt szorulva, ő találta ki a toasztadót, a hordós káposztára vetett adót, a disznóölésre, lakodalomra s tajtékpipára rótt adót. Ezek által sikerült az állam súlyedő hajóját fentartani. Másrésztől nagy barátja volt a népeknek. Egyszer a közönséggel, a közönség tudta nélkül őt esztendőre előre kiíztette az adót, igaz, hogy fele koldussá lett, de őt év múlva akkora volt a boldogság, hogy majd bele haltak az emberek.

— Hát ez az Eskuláp-féle alak kit ábrázol.
— Ez egy nagy tudományú ember volt, csak hogy hiányzott neki a helyes esze. Ő találta fel elsőben a fűrészpornak selyemmé készítését, a céklapapírosat, a libabörnek nyers vassá való átdolgozását, mely ipar-ágakkal ma is messze tengerentútra kereskedik a község.

— Bizon szép kegyelet, mely így megőrzi nagy embereinek emlékét, hanem nekem már a fejem zúg, szemem fáradt, jérünk ki a szabad levegőre. — Hogy haladunk a völgyön, hangzik a rác falu felől nagy zaj, trombita szó. Mi van ott kérdém?
— Ott van a Kukuj testvérek lovardája.
— Mi az Isten csudája?
— Cirkus kérem. — Ott ez éjjel ingyen előadás tartatik a szegényebb lakosok mulatására. Vendég-művész is szerepel, Gracióza Libamelli kisasszony, a japáni császár hangya táncoltató bűvészenek a leánya.

— Hát az a nagy kaszárnya-féle épület micsoda?
Az agglégények menedék épülete. Azok, kik 30 éves korukig meg nem nőülnek, oda záratnak s egy év alatt az előjáróság szemel ki számukra feleséget, a kit el kell veni.

— De furcsa eljárás. Hát ha nem szeretik egy-mást?
— Az felesleges a mai felvilágosult korban. A szerelem csak olyan a házasságnál, mint a paprika a leves mellett, egyik azzal szereti, más meg a nélkül s legtöbbnyire az a hatása van a szerelemnek ist. i meg-köthetőti az embert.

— De hogy lehet valakit a nőülésre kényszer-íteni?
— Azt a köztársaság érdeke parancsolja. Míg sa-ját tetszésükre volt hagyva a férfiaknak a nőülés, ad-dig Dr. Weszelovszky Károly, múlt századbeli egész-ségügyi tanácsos véleménye szerint a nemzeti szapo-ródás pangott, most hatalmasan emelkedik, míg 1880-ban 7 millió magyar volt összesen, mai nap 18 millió azok száma.

— Furesa dolgok biz ezek. Hát a reformatusok megépítették már a templomuk tetejét?
— Meg bizon, nagyszerűen, sőt az északnyugati vé-gére egy meteorologiai észlelő is állítottak, a hol a harangozó jegyző folytonosan az idő változásait.

— S ugyan miből építkeztek?
— Ajándék pénzből. Egy jószívű lelkészük min-den vagyonát az ekkézésiára hagyta. — Takarékos em-ber volt, életében ugyan meleg levest is keveset evett szegény, hanem halála után találtak a pincéjében három hektoliter aranyat. Abból építkeztek. — Fülmehe-tünk az észlelőbe, nagyon szép onnan a nap keltét nézni.

— Ám menjünk fel. — Nagyszerű kilátás nyílt előttünk. El lehetett onnan látni egész odáig, hol a vil-ág széle be van deszkázva. Alattam terült el a köz-ség. De micsoda nagy folyam látszik amoda a hatá-ron, kettő is. Csaknem a Bácsér? — Hé . . . izé, Nu-mera, Ariadne, Cicerone . . . Nézek szét s társnőm-nincs sehoh. No lám, a bizony itt hagyott. Hiába, olyanok ezek a lányok, még ha esküdt hajadonok is, felviszik az embert, mint Krisztust a sátán a templom tetejére s aztán ott hagyják. A bakterhez fordultam felvilágo-sításért, ez azonban a tegnapi ünnepély folytán nagyon megboldogított állapotban volt. Annyit mégis tudott mondani, hogy az a nagy viz a Rudolf csatorna. 1930-ban készült. Szent-Tamástól nyúlik idáig, itt két ágra osztva egyikkel Csongrádnál a Tiszát, másikkal Bajá-nál a Dunát érinti.

Azonban hát csinosan virrad. Eltörődtem a sok mászkálásban. Pihenni térek. Csak már az a Numera el ne hagyott volna. — Pihenj te is szeretett Pacsér-om dombos gerinccel, tekenős völgyekkel. Ha nem lesz is Rudolf csatornád, meg három vasutat száz esz-tendő mulva, de legyen jóléted, legyen boldogságod, virágzad még sok száz év múlva is. Eljén s növeked-jék benned a magyarság, nőjjen a miveltetés, hogy a bácskai községek közt első helyet foglalj el magadnak s tartsd is meg azt. — Kako Bog da!!!

Kajabusz.

Hasznos tudni valók.

Hüvelyes vetemények főzése a kemény vízben, te-hát a legtöbb kútvízben nem igen szokott jól sikerülni. Ha azonban a vízhez egy késhégyeni szikst (Soda) adunk s úgy főzzük e hüvelyeseket, ez esetben a bab, borsó s lencse szépen megpuhulnak ugyan; de a szik-stól kissé kellemetlen mellékíz is nyerne. Sokkal jobban használható az ily főzéshez egy diónagyságu cu-kor, mely a főzővízben feloldatik. A cukor ugyanis a méz-szókkal szeret vegyülni s nem engedi azokat a hü-velyes veteményekre kérgesedni. Igaz, hogy az így főtt főzeléknek kissé édes íze lesz; de ez édes íz kellő só-zás, vagy babnál ecetes lé mellett nem lesz észreve-hető; sőt savanyu babnál a cukor annak ízét még elő-nyösen emelni is fogja.

Ragasz a kávérezsek és gőzesővekre készíthető, ha 30 gramm finom átszítalt vaspör, 1 gramm kénvirág és 2 gramm szalimasót összekeverünk és gyengébb ecettel összegyurva, a nyílásokat vele betapasztjuk.

NYILTTÉR. *)

MATTONI-féle

BUDAI KIRÁLY KESERŰFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás, Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás, Mattoni és Wille, Budapest. Kapható minden gyógyszerárban és ásványvíz-küldetésben.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk. Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVAN LAJOS. Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Magyar vörös kereszt-egylet sorsjegyek.

Évenként 3 sorsolás. Legközelebbi f. é. július 1-én.

Ezen huzásban 50000 forint főnyeremény,

továbbá egy nyeremény á 5000 forint, 4 á 1000 forint, 10 á 500 forint, 25 á 100 forint, 30 á 50 forint, 52 á 25 forint.

A nyereménysorsoláson kívül törlesztési sorsolás is történik; minden, a törlesztési sorsolásban legkisebb nyereménnyel huzott sorsjegy, tovább játszik a főnyereményre.

Ezen sorsjegyek kaphatók helyben: **Weidinger S. és Zs.** uraknál, valamint minden bank- és váltóháznál az országban.

2-1

2313. szám.
p. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a hódásghy kir. járásbíróóság 194/1882. számú végzése által a kulai kir. kincstári uradalom végrehajtató javára, Kohn Ignác és neje Kohn Julia n. palánkai lakosok ellen 1483 forint 23 kr. tőke, ennek 1881. évi október hó 1-ső napjától számítandó 8 % kamatai és eddig összesen 43 forint perkoltság követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1227 forintra becsült szobabutorok, ágyak, ágyneműek, zongora, ezüst gyertyatartó, 5 méter öl tűzifa stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek az 1666/p. 1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis N. Palánkán alperesek lakásán leendő eszközzésére 1883. évi június hó 22-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Palánkán, 1883. évi június hó 13-án.

Nagy Péter,
bírói kiküldött.

DITTMÁR-féle lámpa-raktár. Prágai keztyűk raktára.

GOLDFAHN árubazárja ZOMBORBAN.

Az árúk túlhalmozottsága és az üzletnek a melléképületbe leendő átköltözése miatt

hallatlan olcsó áruk.

Dús választékú

selyem-, bársony-, pamut-, cérna-szalagok, csipkék, belésszövetek. Legújabb paszomány-, atlasz- és bársonydíszek, kötőpamut és cérna.

Nagy raktár férfi- és női fehérneműekből.

KIHÁZASÍTÁSI KELENGYÉK.

Derékfűzők, (Mieder), utazóbőröndök és táskák urak és nők számára.

Napernyők, legyezők, esőernyők gazdag vegyességben.

Valódi amerikai varrógépek minden szerkezetben 5 évi jótállás mellett.

Valódi Chinaezüst- és alpaca evő-eszközök a cs. kir. szab. Berndorf-féle gyárból.

TEA-, KÁVÉ-KÉSZÜLTÉSEK. — SZIKVIZKÉSZÜLTÉSEK.

Sebészeti és műszerek, óvszerek gumi és hallólyagból, gumi-párnák, sérvkötők stb. — Látszerek, finom tajtékpipák, szivarszipkák, dohányzó- és szivarozó-szerek, pénz- és dohánytárcák s minden e szakbeli árúk a legjobb minőségben.

PIPERE. MOSDÓ. FÉNYVÉZÉSI CIKKEK: parfüm, fegyver, piszpor, hajfestőszert (vegrin) és mindenféle toiletté-tárgyak Treu, Naglisch & Co. gyárból.

Minden néven nevezendő **ALKALMI AJÁNDÉKOK.**

Üzletemet a n. é. közönségnek ajánlva, vagyok teljes tisztelettel

4-3

GOLDFAHN SÁNDOR, kereskedő Zomborban (a főutcában).

Valódi amerikai varrógépek.

Gyermekkoscsik. Játékszerek.

Minden idenyire alkalmas cikkek.

Szabadalmazott

PEZSGÓ-KÉSZÜLÉK

(CARPENÉ-féle),

mellyel a szénsav mesterkélten úton a már elkészített borba beszívattatják

E készülékkel naponta 300 palack pezsgőbor könnyen készíthető.

Közelebbi értesítést ad

5-2

Brückl János

Conegliano-ban (Olaszország).

Eladandó egy egészen jó karban lévő **fedeles stayer kocsis**, — nemkülönben egy **használt hintó**. A feltételek nálam tudhatók meg.

2-2

Dr. Drakulić Pál.

Szőlő-eladás.

A zombori r. kath. temető mellett egy 1 hold terjedelmű **szőlő** és 1 $\frac{1}{4}$ hold **szántó föld**, lakházzal együtt, szabadkézből eladó. Bővebb felvilágosítást ad

özv. **Titkovics Borbála**

bajai út 426. sz. a.

1-1

IDEI TÖLTÉSŰ

mindennemű

az európai összes gyógyforrásokból közvetlenül megrendelt és teljes készletben levő **természetes**

ÁSVÁNYVIZEK

kaphatók: **FALCIONE GUSZTÁV** kereskedésében **ZOMBORBAN**.

*-7